БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН | № 22 (16.408) | 28 январь 1976 йил, чоршанба | Баҳоси 2 тийин.

Газетанинг бугунги сони республика илм-фани, халқ маорифи ва маданияти юксалишига бағишланади

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида
ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1976 йил 27 январь куни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XXI пленуми бўлди.

Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг Ўзбекистон Коммунистик партиясининг XIX съездига ҳисоботи кўриб чиқилди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов пленумда ана шу масала юзасидан доклад қилди.

Пленум Марказий Комитетнинг Ўзбекистон Компартияси XIX съездига ҳисобот докладини бир овоздан тасдиқлади.

ФАНИМИЗНИНГ ЮКСАК ЧЎҚҚИЛАРИ

Улуғ Октябрь халқ оммаси учун илм даргоҳига кенг йўл очиб берди ва унинг қудратли ижодий куч-ғайратини булоқдек жўш урдириб юборди. Фан, маориф, медицина халққа, Совет Ватанига, социалистик қурилишга хизмат қиладиган бўлиб қолди. Совет фани ва маданиятини ривожлантиришга раҳнамолик қилган улуғ Ленин «Биз Туркистонда намунали маданий социалистик давлат барпо этишимиз керак» деган эди. Доҳий орзуси рўёбга чиқди.

Коммунистик партиянинг доно ленинча миллий сиёсати амалга оширилаётгани туфайли Ўзбекистонда илм-фан гуркираб ривож топмоқда.

Тўққизинчи беш йилликда республика партия ташкилотининг бевосита раҳбарлигида болаларнинг мактабгача тарбия жамоат муассасалари сон жиҳатдан ўсиб, сифат жиҳатидан яхшиланди. Эндиликда болалар муассасаларининг 60 проценти типовой биноларга жойлашган. Ўтган беш йиллик мобайнида республикамизда 211 минг ўринли болалар боғча ва яслилари қурилиб, ишга туширилди. Шундан давлат маблағи ҳисобига 101 минг ўринли, колхозларнинг маблағлари ҳисобига 110 минг ўринли боғча ва яслилар қурилди.

Умумий таълим мактаблари соҳасида ҳам муайян муваффақиятлар қўлга киритилди. Саккиз йиллик умумий таълим тўғрисидаги Қонунни бажариш борасида республикамизда сезиларли ютуқларга эришилди, истиқбол эгалари бўлган ёшларнинг умумий ўрта таълимга ўтиши масаласи амалда ҳал этилди.

Ишчи ва деҳқон синфининг ёш авлодини етиштиришдек олижаноб ишни бажаришга муносиб ҳисса қўшаётган республика ҳунар-техника таълими системасида ҳам жиддий ютуқлар қўлга киритилди. Бу борада республика партия, совет, касаба союз ташкилотлари катта ишларни амалга оширдилар. Шуни айтиш кифояки, фақат тўққизинчи беш йиллик мобайнида 149 та янги ҳунар-техника билим юрти очилди, улардаги ўқувчилар сони 2,6 марта кўпайди. Беш йил мобайнида ҳунар-техника билим юртлари халқ хўжалигининг турли соҳалари учун 264 минг малакали кадр етиштириб берди. Ҳозир республикамизда 273 та ҳунар-техника билим юрти бўлиб, уларда 124 минг йигит ва қиз таҳсил олмоқда, уларнинг учдан бири касб-кор ўрганиш билан бирга ўрта маълумот ҳам олади. Бу борада анча иш қилинганига қарамай, ҳали бажарилиши лозим бўлган вазифалар кўлами ниҳоятда катта. Ўнинчи беш йилликда республика ҳунар-техника таълими системасида 460 минг кадр тайёрлаш мўлжалланмоқда. Мавжуд ҳунар-техника билим юртлари қаторига яна 109 та кадрлар ўчоғи қўшилади. Ўрта ҳунар-техника билим юртларидаги ўқувчилар сони 11 марта кўпаяди.

Тўққизинчи беш йиллик олий ва ўрта махсус таълим системасида ҳам қувончли бўлди. Республикамизда кўплаб янги техникумлар, институтлар ишга туширилди. Кенжа Жиззах областида Педагогика, Тошкент шаҳрида Маданият, Янгиер ва Қаршида Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг филиали, Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг Фарғона филиали ўз фаолиятини бошлади. Олий таълим мактабларида кўплаб янги факультетлар ва лабораториялар очилди. В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университетида жаҳонда ягона ғўзанинг хусусий генетикаси лабораторияси, Тошкент фармацевтика институтининг микроэлементлар проблематик лабораторияси инсон саломатлиги ва халқ хўжалигининг турли соҳалари учун ниҳоятда зарур бўлган микроэлементларни синтез қилиш устида самарали иш олиб бормоқда.

Республикамиздаги мавжуд 42 та олий ўқув юрти халқ хўжалигининг турли соҳалари учун юздан ортиқ мутахассислик бўйича ғоявий етук малакали кадрлар тарбиялаш билан бир қаторда хўжалик шартномалари асосида турли ташкилотлар билан ҳамкорликда илмий-тадқиқот ишлари олиб бормоқдалар, ўз тавсияларини ишлаб чиқаришга жорий этмоқдалар.

Маълумки, шу пайтгача биронта ижтимоий тузумда фан иқтисодий ва ижтимоий ривожланишда социализм давридаги каби, айниқса, коммунизм қурилаётган ҳозирги даврдаги каби белгиловчи мавқега кўтарилган эмас. Ҳозир фан биз учун техникавий-иқтисодий ва социал тараққиётнинг, халқ маънавий маданиятини ва унинг фаровонлигини ўстиришнинг ҳаётбахш манбаи бўлиб, бевосита ишлаб чиқарувчи кучга айланмоқда. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси республикадаги илмий тафаккурнинг, юқори малакали етук кадрлар тайёрлашнинг ҳақиқий штаби, чинакам маркази бўлиб қолди. Бу илмий даргоҳда бир қанча илмий йўналишлар, бутун-бутун мактаблар вужудга келди.

Фанлар академиясининг ютуқлари космик фазони тадқиқ этишда, атом ядросининг чексиз энергиясини эгаллашда, модда тузилиши сирларини ва ҳаёт жараёнларини ўрганишда, ишлаб чиқаришни ва экономикани бошқаришнинг кибернетик методларини кенг қўллашда, табиатнинг қудратли кучларини бўйсиндиришда ва унинг бойликларини халққа хизмат қилдиришда, қуёш энергиясидан фойдаланишда, минерал ўғитларни ва ғўзанинг янги навларини яратишда, коммунистик қурилишнинг муҳим масалаларини ҳал этишда, маданий меросни ўрганишда ўзининг яққол ифодасини топмоқда.

Олимларимиз техника фанлари соҳасида самарали иш олиб бораётирлар. Математикларимизнинг математика-статистика, об-ҳавони олдиндан айтишнинг математик методлари соҳасидаги улкан тадқиқотларини ҳамма эътироф этган. Физиканинг ядро, радиацион физика, космик нурлар физикаси сингари муҳим соҳаларида йирик илмий тадқиқотлар амалга оширилди. Химикларимизнинг изланишлари халқ хўжалигининг, айниқса, қишлоқ хўжалигини янада ривожлантириш учун бениҳоя муҳим аҳамиятга эга. Селекционер олимларимиз пахтачиликни ривожлантириш учун кўпгина иш қилдилар.

Геологларимиз ўтказган йирик илмий-тадқиқот ишлари газ, нефть, сочма элементларнинг бир қатор конларини аниқлашга ҳамда олтин, рангли ва бошқа нодир металлар очишга ёрдам берди. Механик олимларимиз томонидан яратилган зилзилага бардошли ва ер ости иншоотлари қуриш назарияси фанга қўшилган улкан ҳисса бўлди. Мазкур илмий хулосалар фақат республикамизда — Тошкент метрополитени қурилишида, турли аҳамиятга эга бўлган қувур узатиш линияларидагина эмас, айни вақтда БАМда, Арманистонда ва бошқа кўплаб саноат объектларида ҳам қўл келяпти.

Халқимиз, совет давлатимиз ҳаётида бениҳоя муҳим роль ўйнайдиган, янги кишини — коммунистик жамият кишисини тарбиялаш ишига салмоқли ҳисса қўшадиган ижтимоий фанлар соҳасида ҳам бир қатор йирик ишлар бажарилди.

Ҳеч шубҳа йўқки, республикамизнинг кўп минг сонли халқ маорифи, ҳунар-техника, олий ва ўрта махсус таълими, медицина ходимлари ва олимларимиз КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасида қўйилган улуғвор вазифаларни бажариш учун коммунистик бунёдкорлик ишида ўзларининг куч-қувватларини аямайдилар.

ЎЗБЕКИСТОН МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ МАРРАЛАРИ

27 январь куни Тошкентда Ўзбекистон ССР саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа ходимлари партия-хўжалик активининг йиғилиши бўлди.

Актив йиғилишида область, шаҳар, район партия комитетларининг секретарлари, область, шаҳар ва район ижроия комитетлари раисларининг ўринбосарлари, министрликлар ва идораларнинг, Ўзбекистон касаба союзлари республика Советининг, Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг раҳбарлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг масъул ходимлари, саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа корхоналарининг раҳбарлари ҳамда улардаги партия, касаба союз, комсомол ташкилотларининг секретарлари, тўққизинчи беш йилликда икки беш йиллик топшириғини бажарган ишлаб чиқариш илғорлари ва новаторлари иштирок этдилар.

КПСС Марказий Комитетининг «1976 — 1980 йилларда СССР Халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXV съездига лойиҳаси ҳақидаги қарори ҳамда «1976 йилги халқ хўжалик планини муддатидан илгари бажариш учун социалистик мусобақани авж олдириш соҳасида саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа коллективларининг вазифалари» деган мавзуда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин доклад қилди.

Актив йиғилишида Қорақалпоғистон область партия комитетининг биринчи секретари Қ. Камолов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари А. А. Хўжаев, «Ўзбекшахтострой» трести комплекс бригадасининг бошлиғи Д. А. Зазулин, Фарғона область партия комитетининг биринчи секретари Ф. Ш. Шамсиддинов, «Ташсельмаш» заводининг йўнувчи токари Б. В. Ефремов, Ўзбекистон ССР қишлоқ қурилиши министри Ҳ. М. Носиров, Андижондаги «Коммунар» заводи слесарларининг бригадири А. Абдураҳимов, Самарқанд область партия комитетининг биринчи секретари Б. Р. Раҳимов, В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетининг секретари Ф. Н Нажмитдинов, Тошкент тўқимачилик комбинатининг тўқувчиси Л. П. Казанцева, Ўзбекистон ССР геология министри Ҳ. Т. Тўлаганов сўзга чиқдилар.

Йиғилишда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Докладчи ва сўзга чиққан нотиқлар республика меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасини якдиллик билан маъқуллаб кутиб олганликларини ва ўнинчи беш йилликнинг улуғвор режаларини амалга оширишга қатъий аҳд қилганликларини таъкидлаб ўтдилар. Ишлаб чиқариш резервларини янада сафарбар этиш КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС ва ВЛКСМ Марказий Комитетининг социалистик мусобақага оид қарорида баён этилган принциплар, КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг КПСС Марказий Комитетининг 1975 йил декабрь Пленумида сўзлаган нутқида баён қилинган қоидалар ва хулосалар асосида ишлаб чиқариш самарадорлигини ва иш сифатини ошириш учун социалистик мусобақани кенг авж олдириш муваффақиятга эришишга ёрдам беради.

Йиғилиш қатнашчилари Ўзбекистон ССР саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа корхоналари ҳамда ташкилотлари коллективларининг 1976 йилги социалистик мажбуриятларини якдиллик билан қабул қилдилар.

Йиғилиш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари И. Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Н. М. Матчонов, М. М. Мусахонов, Т. Н. Осетров, О. Ў. Салимов, Н. Ж. Худойбердиев, Н. Маҳмудов, Г. М. Орлов, С. У. Султонова, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. С. Абдалин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Р. Ҳ. Абдуллаева, Қ. А. Аҳмедов, М. Т. Турсунов, А. Р. Хўжаев иштирок этдилар. (ЎзТАГ).

ЧЎЛҚУВАРЛАРНИНГ ЗАРБДОР ОДИМЛАРИ

Мирзачўл ва Жиззах чўлини ўзлаштирувчилар Янгиер шаҳридаги Маданият саройига тўпландилар. Улар бу ерга Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг «Голодностепстрой» территориал бошқармаси ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари коллективига юборган табрикномасига бағишланган митингга келдилар.

Тўққизинчи беш йилликда чўлқуварлар юксак ва масъулиятли марраларни эгалладилар. Мирзачўлликлар ўтган беш йилликда 720 миллион сўмликдан зиёд пудрат ишларини бажардилар, юз минг гектардан кўпроқ янги ерларни қишлоқ хўжалик оборотига киритдилар, 900 минг квадрат метр уй-жой биноларини қуриб битказдилар, давлатга 1440 минг тоннадан зиёд пахта ва бошқа кўп қишлоқ хўжалик маҳсулотлари топширдилар.

Митингда Сирдарё область партия комитетининг иккинчи секретари Н. Зокиров, Жиззах область партия комитетининг секретари С. А. Нишонов, «Мирзачулсовхозстрой» трестига қарашли механизациялашган 3-кўчма колоннанинг бригада бошлиғи А. Акбаров, «Голодностепстрой» территориал бошқармасининг бошлиғи Т. Боймиров ва бошқалар сўзга чиқдилар.

Митинг қатнашчилари Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети номига мактуб қабул қилиб, унда ўнинчи беш йиллик топшириқларини ва зиммаларидаги социалистик мажбуриятларини тўла ва ошириб бажаришга тайёр эканликларини изҳор қилдилар.

(ЎзТАГ.

ТОЖИКИСТОН КОМПАРТИЯСИНИНГ XVIII СЪЕЗДИ

ДУШАНБА, 27 январь. Бугун бу ерда Тожикистон Коммунистик партиясининг XVIII съезди очилди.

Съезд Марказий Комитетнинг ҳисобот доклади ва Тожикистон Компартияси ревизия комиссиясининг докладини, «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасини муҳокама қилади, Тожикистон Компартиясининг раҳбар органларини ҳамда КПСС XXV съездига делегатлар сайлайди.

Съездда Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ж. Расулов ҳисобот доклади қилди.

(ТАСС).

ШЎР ЮВИНГ, ЯХОБ БЕРИНГ!

Республика областларида ерларнинг шўрини ювиш, запас суғориш ва ички хўжалик суғориш тармоқларини тозалаш тўғрисида 1976 йил 26 январга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Топшириққа нисбатан процент ҳисобида).

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — шўр ювиш; учинчи стун — запас суғориш, тўртинчи стун — ички хўжалик сув тармоқларини тозалаш.

ТОШКЕНТ	146.7	113,1	80,1
СИРДАРЁ	105,9	91,0*	33,2
Жиззах	95,8	65,1	8,2
Наманган	84,1	7,4	28,7
Андижон	69,7	41,6	106,5
Фарғона	62,8	40,7	72,9
Хоразм	30,2	—	58,6
Сурхондарё	29,0*	66,9	15,5
Бухоро	22,4	10,0	43,6
ҚҚАССР	20,4	—	6,1
Самарқанд	18,0	12,3	81,5
Қашқадарё	0,5	0,3	32,2
Республика бўйича:	38,8	40,5	39,6

*)маълумот аниқланган.

ГВИНЕЯЛИК МЕҲМОНЛАР

ВЦСПСнинг таклифига биноан Совет Иттифоқига келган Гвинея Меҳнаткашлар миллий конфедерацияси раҳбарлигининг ана шу конфедерация бош секретари Мамаду Си бошчилигидаги делегацияси Ўзбекистонда тўрт кун меҳмон бўлди.

Меҳмонлар республика пойтахтининг диққатга сазовор жойлари билан танишдилар, «Ташсельмаш» заводида бўлдилар, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозини бориб кўрдилар, Самарқандда бўлдилар. Делегация Ўзбекистон Касаба Союзлари республика Советида қабул қилинди.

(ЎзТАГ).

СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАРНИНГ ЭЛЧИЛАРИ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико 26 январь куни Венгрия Халқ Республикасининг элчиси Д. Рапаини, Германия Демократик Республикасининг элчиси Г. Оттони, Монголия Халқ Республикасининг элчиси Х. Банзрагчни, Польша Халқ Республикасининг элчиси З. Новакни, Румыния Социалистик Республикасининг элчиси Г Бадрусни, Чехословакия Социалистик Республикасининг элчиси Я. Гавелкани, Болгария Халқ Республикасининг муваққат ишлар вакили К. Атанасовни, Куба Республикаси элчихонасининг маслаҳатчи-элчиси Х. Пуэртни қабул қилди.

Бўлиб ўтган суҳбат чоғида А. А. Громико тинчлик программасига мувофиқ КПСС ва Совет Иттифоқининг ташқи сиёсат соҳасидаги баъзи тадбирлари тўғрисида социалистик мамлакатларнинг дипломатия вакилларига ахборот берди. Бу тадбирлар халқаро ишларда социалистик давлатларнинг умумий йўлига мос бўлиб тушади.

Суҳбат самимий ва дўстона вазиятда ўтди. (ТАСС).

ПХР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРИ МОСКВАГА КЕЛДИ

ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Польша Халқ Республикаси ташқи ишлар министри Стефан Ольшовский 27 январь куни Москвага келди.

ПХР ва СССР Давлат байроқлари билан безатилган вокзалда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико ва бошқа расмий кишилар кутиб олдилар.

Кутиб олувчилар орасида ПХРнинг СССРдаги элчиси З. Новак бор эди. (ТАСС).

СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАР КОММУНИСТИК ВА ИШЧИ ПАРТИЯЛАРИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТЛАРИ СЕКРЕТАРЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

26 январь куни Варшавада социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари Марказий Комитетлари халқаро ва идеология масалалари билан шуғулланувчи секретарларининг навбатдаги кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда Болгария Коммунистик партиясидан — БКП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари А. Лилов, БКП Марказий Комитетининг секретари К. Теллалов; Венгрия Социалистик ишчи партиясидан — ВСИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари М. Овари, ВСИП Марказий Комитетининг секретари И. Дьери; Германия Бирлашган социалистик партиясидан — ГБСП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолари, Марказий Комитет секретарлари К. Хагер, Г. Аксен, В. Ламберц; Куба Коммунистик партиясидан — Куба Компартияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси Р. Гарсиа Пелаес; Монголия Халқ революцион партиясидан — МХРП Марказий Комитетининг секретари Д. Чимиддорж; Польша Бирлашган ишчи партиясидан — ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Я. Шидляк, ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари Е. Лукашевич, ПБИП Марказий Комитетининг секретари Р. Фрелек; Румыния Коммунистик партиясидан — РКП Марказий Комитети Сиёсий ижроия комитети аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари Ш. Андрей; Совет Иттифоқи Коммунистик партиясидан — КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари Б. Н. Пономарев, КПСС Марказий Комитетининг секретари К. Ф. Катушев; Чехословакия Коммунистик партиясидан — ЧКП Марказий Комитетининг секретари Й. Гавлин иштирок этдилар. Кенгаш ишида тегишли қардош партиялар Марказий Комитетлари халқаро ва идеология бўлимларининг мудирлари, мудирларининг ўринбосарлари, бошқа масъул ходимлари ҳам қатнашдилар.

Кенгашни ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари Я. Шидляк очди. Кенгашда БКП номидан — А. Лилов, ВСИП номидан — М. Овари, ГБСП номидан — К. Хагер, Куба Компартияси номидан — Р. Гарсиа Пелаес, МХРП номидан — Д. Чимиддорж, ПБИП номидан — Я. Шидляк, РКП номидан — Ш. Андрей, КПСС номидан — Б. Н. Пономарев, ЧКП номидан — Й. Гавлин сўзга чиқдилар.

Кенгаш қатнашчилари халқаро кескинликни юмшатишни чуқурлаштириш учун курашнинг ҳозирги босқичи проблемаларини, давлатларнинг Умумевропа кенгаши якунларини ҳисобга олиб, ғоявий-сиёсий ишнинг актуал проблемалари тўғрисида фикрлашиб олдилар.

Кейинги вақтларда қардош партияларнинг кўп томонлама ва икки томонлама мафкуравий ҳамкорлигида марксизм-ленинизм ва социалистик интернационализм негизида муҳим прогрессга эришилганлиги мамнуният билан таъкидлаб ўтилди. Бу нарса ахборот ва пропаганданинг — ижтимоий фанлар, маориф, нашриётчилик иши, санъат, маданият, туризмнинг кўпгина соҳаларида, шунингдек жамоат ташкилотларининг фаолиятларида намоён бўлди. Ана шуларнинг ҳаммаси ҳар бир мамлакатда социалистик ва коммунистик қурилиш вазифаларини ҳал этиш манфаатлари йўлида ҳамкорликни янада муваффақиятли ривожлантиришга кўмаклашмоқда, социалистик давлатларнинг ҳамдўстлиги жипслигини, уларнинг халқаро майдондаги баҳамжиҳат ҳаракатини мустаҳкамлашга самарали таъсир ўтказмоқда.

Фашизм устидан қозонилган Ғалабанинг 30 йиллиги, қардош партиялар ва мамлакатларнинг юбилей саналари ҳамда улар ҳаётидаги бошқа йирик сиёсий воқеалар муносабати билан ўтказилган тадбирларнинг катта ғоявий-сиёсий аҳамияти таъкидлаб ўтилди.

Учрашув қатнашчилари Умумевропа кенгашининг тарихий аҳамиятини, бу кенгаш Европада хавфсизликни мустаҳкамлашнинг қитъадаги ҳамма халқлар манфаатларига, бутун дунёда тинчлик ва халқаро ҳамкорлик иши манфаатларига мос бўлиб тушадиган жараёнини ривожлантириш учун имконият яратиб берганлигини якдиллик билан таъкидладилар. Хельсинкидаги кенгаш натижалари давлатларнинг ижтимоий тузуми қандайлигидан қатъий назар уларнинг экономика, маданият, фан, маориф, ахборот соҳасидаги ва одамлар ўртасида алоқа ўрнатиш соҳасидаги ўзаро фойдали ҳамкорлиги учун, айни вақтда тенг ҳуқуқлилик ва суверенитетга, бошқа давлатларнинг ички ишларига аралашмасликка қаттиқ риоя этиш учун шарт-шароит яратди.

Учрашув қатнашчилари, ўз раҳбар органларининг расмий ҳужжатларида ва баёнотларида неча марталаб таъкидлаб ўтилганидек, Умумевропа кенгашининг якунловчи актида кўзда тутилган ҳамма принциплар ва мажбуриятларни амалга ошириш учун ҳар томонлама кўмаклашишга, барча ижтимоий кучларнинг шу йўлдаги ташаббусларини қўллаб-қувватлашга ўз мамлакатларининг тайёр эканликларини таъкидладилар.

Кенгаш қатнашчилари кескинликни юмшатишни янада чуқурлаштириш ва уни бутун чоралар билан моддийлаштириш учун, қуролланиш пойгасини тўхтатиш ва қуролсизланиш учун, ҳамма қитъаларда халқаро ҳамкорликни кенгайтириш, тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш учун бундан буён ҳам кураш олиб бориш зарурлигини таъкидладилар. Улар социализм мамлакатларининг ички ва ташқи сиёсати мазмунини сохталаштириш йўлидаги уринишларга қарши, империалистларнинг реакцион идеологияси ва мафкурасига қарши, зўравонлик ва буйруқбозлик сиёсатига, эски ва янги мустамлакачиликка, антикоммунизмга, фашизмга, ирқчиликка қарши курашни кучайтириш муҳим деб ҳисоблайдилар. Ангола Халқ Республикаси халқининг ўз озодлиги ва мустақиллиги учун олиб бораётган кураши билан бирдамлик изҳор этилди.

Ҳар бир социалистик мамлакатнинг экономика, фан, маданият соҳасидаги, меҳнаткашларнинг турмуш даражасини ошириш, социалистик демократияни ривожлантириш, халқаро фаолият соҳасидаги реал муваффақиятларини социализм мамлакатларида ҳам, шунингдек уларнинг ташқарисида ҳам ҳар тарафлама оммалаштириш принципиал аҳамиятга эгадир.

Социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари Марказий Комитетлари секретарларининг кенгаши ўртоқларча, амалий вазиятда ўтди.

* * *

ВАРШАВА, 27 январь. (ТАСС). Социалистик мамлакатлар коммунистик ва ишчи партиялари Марказий Комитетлари халқаро ва идеология масалалари билан шуғулланувчи секретарларининг кенгашида қатнашган КПСС делегацияси бугун Москвага жўнаб кетди.

Аэродромда КПСС делегациясини ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, ПБИП Марказий Комитетининг секретари Я. Шидляк, ПБИП Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, ПБИП Марказий Комитетининг секретари Е. Лукашевич, ПБИП Марказий Комитетининг секретари Р. Фрелек, бошқа расмий кишилар кузатиб қолишди.

Э. ГЕРЕК ҚАРДОШ ПАРТИЯЛАР МАРКАЗИЙ КОМИТЕТЛАРИНИНГ СЕКРЕТАРЛАРИ БИЛАН УЧРАШДИ

ВАРШАВА, 27 январь. (ТАСС). Польша Бирлашган ишчи партияси Марказий Комитетининг Биринчи секретари Э. Герек Варшавадаги кенгашда иштирок этган социалистик мамлакатлар қардош партиялари Марказий Комитетларининг халқаро ва идеология масалалари билан шуғулланувчи секретарлари билан учрашди.

Э. Герек ПБИПнинг VII съезди қарорларини амалга ошириш борасидаги ишнинг асосий йўналишлари тўғрисида ахборот берди. У ПБИП социалистик мамлакатлар ҳамдўстлиги бирлигини янада мустаҳкамлашга ҳамда халқаро кескинликни юмшатиш жараёнини кучайтириш ва уни муқаррар жараёнга айлантириш соҳасида ҳамдўстликнинг ягона йўлини изчиллик билан давом эттиришга интилаётганлигини таъкидлаб ўтди.

Совет делегациясининг бошлиғи, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Марказий Комитет секретари Б. Н. Пономарев Э. Герек билан учрашув чоғида қардош партиялар Марказий Комитетлари секретарлари кенгашининг иши тўғрисида ва кенгашда қабул қилинган қарорлар ҳақида гапириб берди.

Қардош партиялар ва мамлакатларнинг кескинликни юмшатиш жараёнини кучайтириш учун биргаликдаги кураши уларнинг идеологик фаолияти ва шу соҳадаги ҳамкорликни мустаҳкамлаш масалалари хусусида ҳам суҳбатлашиб олинди.

Учрашув дўстона, самимий вазиятда ўтди.

«Илмий тадқиқотларнинг самарадорлиги ва сифати оширилсин. Фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқа формаларини янада такомиллаштириш таъминлансин. Илмий муваффақиятларни халқ хўжалигига жорий этиш тезлаштирилсин».

(Партия XXV съездига лойиҳадан).

ИЛМ-ФАН, МАДАНИЯТ

КПСС XXV СЪЕЗДИ ВА ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ XIX СЪЕЗДИГА

СССР халқларининг эллик миллат ва элат фарзандларини ўзида бирлаштирган Тошкент Давлат университетида 16 мингга яқин студент ўқияпти... Экспериментал хирургия институти Тошкент филиали тўққизинчи беш йилликда қурилди... Ўтган беш йилликда 211 минг ўринли боғча-ясли очилди. Шулардан бири Ўзбекистон районидаги «Ғаннобод» совхозида бунёд этилди.

А. Тўраев фотолари.

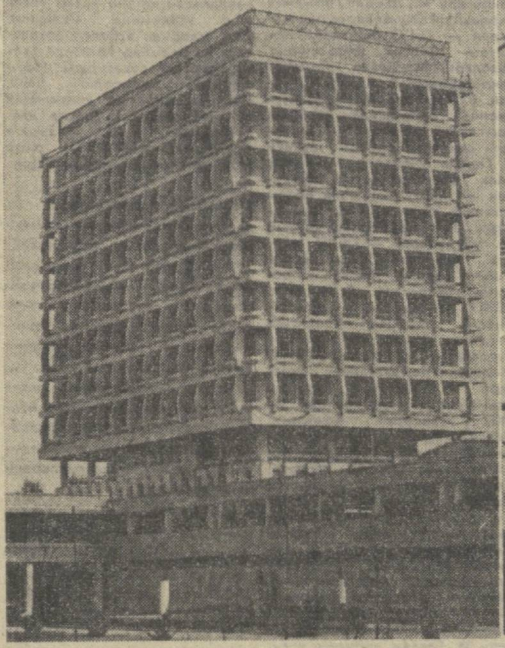

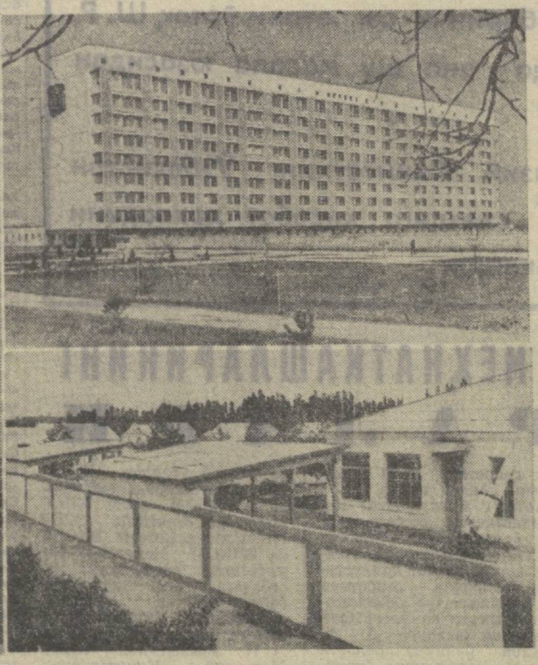

БЕШ ЙИЛЛИК ВА ФАН

Фаннинг кучи ишлаб чиқаришда билинади. Ўзбек олимлари томонидан пухта ишлаб чиқилган илмий тавсияномалар ҳаётга йўлланма олиб, катта иқтисодий самара бераётгани барчага аён. Олимларимиз халқ хўжалик аҳамиятига эга бўлган муҳим актуал мавзулар устида ишлаб .яхши натижаларни қўлга киритмоқдалар. Айниқса съезддан-съездгача бўлган давр ичида эришган ва эришаётган ютуқлари қувончлидир.

С. ЮНУСОВ — Ўсимлик моддалари химияси илмий-тадқиқот институти директори, СССР Фанлар академияси мухбир аъзоси, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси академиги, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони:

— Диёримиз ўзининг тупроқ-иқлим ва физик-географик шароити жиҳатидан ранг-баранг. Ўсимликлар дунёси ҳам турли-туман. Уларда қандай моддалар бор? Даволаш таъсири қандай?.. Фан-техника тараққиёти бу муаммоларни ҳал этиб беряпти.

Илмий муассасамизда Ўзбекистонда табиий бирикмалар химияси соҳасидаги илмий-тадқиқот ишлари кенг доирада олиб борилаяпти. Замонавий асбоб-ускуналар билан жиҳозланган йигирмага яқин лабораторияда ўсимлик моддаларининг барча асосий синфлари ўрганилмоқда ва ўсимликлар ўсишининг синтетик регуляторлари яратилмоқда. Биз тадқиқотларимиз натижаларини медицина, қишлоқ хўжалиги, озиқ-овқат саноати ва халқ хўжалигининг бошқа соҳаларига татбиқ этмоқдамиз.

Институтимиз илмий ходимлари улуғвор тўққизинчи беш йиллик топшириқларини муваффақиятли бажариб, партиямиз XXV съездини ва Ўзбекистон Компартиясининг XIX съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб оляптилар.

Маълумки, партия XXIV съезди қарорларида фан билан ишлаб чиқариш алоқасини мустаҳкамлаш, илмий-тадқиқотларнинг самарадорлигини ошириш, энг муҳим проблемаларни тезкорлик билан ҳал этиш каби вазифалар алоҳида қайд этилган. Партия XXV съездига лойиҳада ҳам бу масалаларга катта эътибор берилган. Партия ва ҳукуматимиз томонидан фан олдига қўйилган вазифаларни бажаришда бизнинг институт коллективи сидқидилдан меҳнат ва ижод қилишяпти.

Илмий ходимларимиз бутилкаптакс дефолиантини ишлаб чиқариш усулини яратдилар. Вилт—оқпалакка қарши ишлатиладиган «Узген» ва «ПФ-1» препаратлари дала шароитида ҳаёт имтиҳонидан ўтказилаётир.

Оқсил — ҳаёт манбаи. Бутун дунёда оқсил ресурслари сабот билан изланяпти. Совет олимлари ҳам кунгабоқар ва пахтадан озуқа оқсили ажратиб олиш муаммоси билан шуғулланишяпти. Шу мақсадда бизнинг институтда ҳам 1966 йилда ўсимлик оқсиллари химияси лабораторияси ташкил этилди. Чигитдан оқсил ҳосил қилиш мураккаб жараён. Лекин гап бу ерда оқсилнинг ҳаёт омили эканлиги ҳусусида бораётганлигини эътиборга оладиган бўлсак, бу борадаги изланишларимиз ўз аҳамият эътибори билан ғоят муҳимдир. Беш йилдирки институтимизнинг тажриба технология лабораториясида кунжара таркибидан кўплаб оқсил ҳамда фармацевтика мақсадларида қўлланиладиган фитин, рафиноза, госсипол ва бошқа қимматли моддалар ажратиб олиш ишлари муваффақиятли боряпти. Булар амалга ошираётган улкан ишларимиздан бир шингил, холос.

У. ҒУЛОМОВ. — Ядро физикаси илмий-тадқиқот институти директори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси мухбир аъзоси:

— Институтимизнинг асосий вазифаси атом энергиясидан тинч мақсадларда фойдаланиш масалаларини ўрганиш билан боғлиқ бўлган тадқиқот ишларини ҳар томонлама ривожлантиришдан иборат. Бу муҳим вазифаларни бажариш мақсадида замонавий техника базаси — ядро реактори, циклотрон, гамма қурилма шунингдек, замонавий физик асбоблар билан таъминланган лабораториялар барпо этилди.

Тўққизинчи беш йиллик мобайнида олимларимиз фундаментал ҳамда назарий физика муаммоларини ечиш ва ривожлантириш билан бирга саноат, қишлоқ хўжалигига алоқадор бўлган бир қанча татбиқий масалаларни ҳам ҳал этишга эришди. Элементар заррачаларнинг структураси, ядро ички ўзаро таъсир кучларининг ҳусусияти, ядро спектроскопияси, турли ядроларда учрайдиган реакциялар ва тез нейтронларнинг физикаси каби муаммолар устида олиб борилаётган тадқиқотлар натижалари қувонарлидир.

Институтимизнинг йирик бўлимларидан бири активацион анализ бўлимидир. Бу ерда эришилаётган ютуқлар марказий илмий муассасаларда тан олиниб, мамлакатимиз ва унинг ташқарисига ҳам кенг тарқалмоқда. Бўлимда геологик маъданларнинг, минералларнинг, табиий сувларнинг, соф ва ўта соф материалларнинг, микроэлементларнинг, заҳарли химикатларнинг таркибини ўрганиш ва бошқа масалалар бўйича илмий тадқиқот ишлари олиб борилаяпти. Бундан ташқари 1973—1974 йилларда ўтказилган тадқиқотлар натижасида чигит таркибидаги моддалар ва вилт касаллигининг тарқалиши ўртасидаги боғланиш аниқланди.

Илмий муассасамизда изланишлар натижаларини ишлаб чиқаришга жорий қилиш муваффақиятли олиб борилаяпти. Фақат тўққизинчи беш йилликнинг дастлабки йилида — 1971 йилнинг ўзида миллион сўмга яқин хўжалик ишлари бажарилди. Агар беш йиллик сарҳисоб қилинса бу кўрсаткич бир неча баробар ортганлигини яққол кўриш мумкин. Олимларимиз бундан буён ҳам совет фанининг гуллаб-яшнаши, илмий-тадқиқотларнинг самарадорлигини ошириш ва фан ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этишни жадаллаштириш учун бутун куч ва ғайратларини тўла сафарбар этадилар.

В. ВОҲИДОВ — СССР Соғлиқни сақлаш министрлиги экспериментал хирургия илмий-тадқиқот институтининг Тошкент филиали директори, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси мухбир аъзоси:

— Улкан ютуқларга тўлиб-тошган тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йилида республикамиз пойтахтининг жануби-ғарбида ўн қаватли ҳашаматли бино қад кўтарди. Катта ҳаётга йўлланма олган кўкрак хирургияси марказимиз партия ва ҳукуматимизнинг Ватан медицинасини ривожлантириш тўғрисида тинмай қилаётган ғамхўрлигининг самарали мевасидир.

Илмий даволаш марказининг очилиши бутун Ўрта Осиёда медицина илмини янада юксалтиришда муҳим аҳамиятга эга. Ходимларимиз юрак, қон-томир, ўпка касалликларини хирургия йўли билан даволаш усулларини ишлаб чиқиб, такомиллаштириб бораётирлар. Илмий программамиз ғоят ранг-баранг. Унда тез ёрдам хирургияси, район шифохоналари ва поликлиникалари учун илмий методик тавсияномалар тузиш сингари масалалар кўзда тутилган. Филиалимиз медицина олий мактаблари студентлари учун практика базаси, ҳамда юқори малакали жарроҳлар тайёрловчи марказ бўлиб қолади.

Бизнинг тиббиёт кошонамизда беморларнинг тезроқ оёкка туриб, бутунлай соғайиб кетишлари учун барча қулайликлар яратилган. Филиалимиз қошидаги клиника 350 ўринга мўлжалланган. Асосий корпуснинг ёнида қурилган махсус бинода кунига 500 киши қатнаб даволаниши мумкин бўлган поликлиника ҳам бор. Шифохонада юрак, ўпка, қизил ўнгач, ошқозон, ичак, жигар ва ўт йўллари, қон-томир хасталиклари янги даволаш ва диагностика усуллари билан даволанади.

Олимларимиз дастлаб орттирилган, сўнгра туғма юрак пороги операциясини, юрак томирининг нотўғри уришини электроимпульс билан даволашни, баъзи юрак касалликларини паст ҳароратда операция қилишни ўзлаштириб олишган. Юракнинг кўндаланг блокадасини даволаш бўйича ҳам катта муваффақиятларга эришиляпти. Бир сўз билан айтганда тўққизинчи беш йилликнинг якунловчи йили ва ўнинчи беш йилликнинг бошланиши бизнинг коллектив учун ғоят қувончли ва қутлуғ келди. Партия ва ҳукуматимиз энг қимматли капитал—инсон сиҳат-саломатлиги йўлида чинакамига оталарча ғамхўрлик намуналарини кўрсатяпти.

О. АКРОМХЎЖАЕВ — Ўзбекистон ССР Геология министрлигининг нефть ва газ конлари геология қидирув институтининг директори, республика Фанлар академиясининг академиги:

— Илмий муассасамиз ижодий аҳли зиммасига юклатилган вазифалар партиямиз XXIV съездида қабул қилинган нефть ва табиий газ запасларини қазиб чиқариш суръатларини ошириш ҳамда шу соҳадаги фан тармоқларини кенгайтириш ҳақидаги кўрсатмалари асосида белгиланган эди. Ўзбекистон геолог қидирувчилари партия XXIV съездининг тарихий қарорларини бажара бориб, тўққизинчи беш йиллик мобайнида республика маъдан бойликларининг «кўзи»ни очишда катта ютуқларга эришдилар.

Республика энергетика ресурсларини тезлаштиришда, химия саноатини юксалтиришда, газ ва нефть муҳим хом ашё ҳисобланади. Фан-техника тараққиёти авж олган бугунги кунда халқ хўжалигининг бирор соҳаси йўққи, у ерларда нефть ва газ ишлатилмаётган бўлса.

Тўққизинчи беш йиллик мобайнида Ўзбекистон ССР Геология министрлиги геологлари республиканинг нефть-газ районларида 12 та нефть ва газ конларини очдилар. Бу шубҳасиз партия XXIV съезди кўрсатмаларини бажаришда катта муваффақият ҳисобланади, айни чоғда КПСС XXV съездига бизнинг муносиб туҳфамиз бўлади.

Янгидан-янги нефть ва газ конларининг кашф этилишида институтимиз коллективининг ҳам озми-кўпми улуши бор. Тўққизинчи беш йиллик мобайнида институт томонидан нефть ва газ конларининг пайдо бўлиш қонуниятларини, уларнинг тузилиши ва жойланишини ҳамда бошқа хусусиятларини очиб берадиган комплекс фундаментал тадқиқотлар олиб борилди. Айниқса ихтисослашган қидирув параметрларининг ишлаб чиқилиши катта аҳамиятга эгадир. Нефть ва газ конларини авариясиз узоқ чуқурликкача қазиб бориш ва унинг техник-иқтисодий кўрсаткичларини ошириш мақсадида пармалашнинг турли янги технологик усуллари ишлаб чиқилди ва такомиллаштирилди. Натижада пармалаш тезлиги ўн процентга, меҳнат унумдорлиги эса 30 процентга ошди.

Партия XXIV съезди қарорларига амал қилган коллективимиз илмий-тадқиқотларни ишлаб чиқариш талаблари асосида олиб бориб, уларнинг натижаларини тезкорлик билан ҳаётга жорий этмоқдалар.

УЛКАН ДОВОН

Партия XXIV съезди қарорларини муваффақиятли амалга ошириб бораётган областимиз халқ маорифи ходимлари ёш авлодни социалистик ватанпарварлик ва пролетар интернационализми, меҳнатга онгли ва коммунистик муносабатда бўлиш руҳида тарбиялаш учун бутун куч ва билимларини сарфлашмоқда. Областимизда КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг умумий ўрта, ҳунар-техника, олий ва ўрта махсус таълим ҳамда қишлоқ мактаблари ишини яхшилаш, янада такомиллаштириш тадбирлари тўғрисидаги қарорларини бажариш бўйича ҳам катта ишлар амалга оширилаяпти.

Самарқанд областидаги 1020 дан зиёд умумий ўрта мактабларда 426 минг ўқувчи таҳсил кўрмоқда. Тўққизинчи беш йилликда областимизда ўрта мактаблар сони 1970 йилга нисбатан 158 тага кўпайиб, 508 тага етди. Умумий ўрта таълимга ўтишни туғаллаш учун барча шарт-шароитлар яратилган. Айниқса ҳозирги шароитда мактаблар ишини коммунистик қурилишнинг янгидан-янги вазифалари, фан-техника революцияси талаблари асосида олиб бориш муҳимдир. КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасида ҳам халқ маорифи системасини янада ривожлантириш вазифаси алоҳида таъкидлаб ўтилган.

Областимизда халқ маорифини ҳар томонлама ривожлантириш учун барча имкониятлар мавжуд. Кўп минг сонли ўқитувчилар коллективи орасида юқори педагогик маҳоратга эга бўлган ўз касбининг моҳир усталари оз эмас. Шуни айтиш кифояки, областимиздаги 2 мингга яқин халқ маорифи ходимлари орден ва медаллар билан мукофотланганлар. 114 нафар муаллимга Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи унвони берилган. 892 ўқитувчи эса халқ маорифи аълочиси кўкрак нишони билан тақдирланган.

Мактабларимиз ёш авлодни ҳақиқий инсон — бунёдкор, ватанпарвар, ташаббускор кишилар қилиб тарбиялаб етиштиришга даъват этилган. Педагогларимиз ўқувчиларга чуқур билим бериш билан бирга уларни ҳар томонлама етук кишилар қилиб тарбиялашга интилмоқдалар. Ёш граждaнлар дастлаб ўқитувчи қўлида камол топа бошлайди. Шу боисдан улар ўзларининг профессионал маҳоратларини тинмай ошириб боришлари керак. Ҳақиқий тарбиячи партиявий, синфий позицияда туриб ҳар бир нарсага қизиқиш билан қарайди. У ўзининг ҳар бир дарсини шундай ташкил этадики, ўқувчи кундалик янгиликлардан ҳам баҳраманд бўлиб боради.

Ўқув тарбиявий жараённи такомиллаштириш мактаблар ва болалар муассасалари ўқув-моддий базасининг мустаҳкамланиши, ўқитишнинг техник воситалари, ўқув кўргазмали қўлланмалар, турли жиҳозлар ҳисобига бевосита боғлиқ. Тўққизинчи беш йиллик мобайнида барча молиявий манбалар ҳисобига 52314 ўринли 98 та типовой мактаб бинолари қурилди. Колхозларимиз 31286 ўринли 77 та мактаб комплексини қуриб, фойдаланишга топширдилар. Совхозлар ва оталиқ ташкилотлар маблағига 4064 ўринли мактаб биноси қуриб берилди.

Нарпай, Пахтачи, Каттақўрғон районлари, Каттақўрғон шаҳри партия ташкилотлари мактаб ва болалар боғчалари қурилишига алоҳида эътибор беришмоқда. Уларнинг бу соҳадаги ишлари кенг меҳнаткашларда зўр қониқиш ҳосил қиляпти. Нарпай раойнидаги «Москва», Каттақўрғон районидаги Крупская номли, Пахтачи районидаги «Коммунизм», Пастдарғом районидаги К. Маркс номли колхозларда ҳар йили янгидан-янги мактаб ёки болалар боғчалари қурилмоқда. Мазкур хўжалик раҳбарлари ёш авлод тарбиясига алоҳида эътибор беришяпти.

Тўққизинчи беш йиллик мобайнида область мактаблари 12358 минг сўмлик ўқув жиҳозлари, кўргазмали қуроллар ва техника воситалари олдилар. Область фильмотекаси ташкил этилди, район ва районлараро фильмотекалар тармоқлари кенгайди. 1975—1976 ўқув йилида киноластирилган мактаблар сони 600 тага етди, 45 та мактабда кинотеатрлар очилди. Тўққизинчи беш йилликда область умумий ўрта мактаблари сон ва сифат жиҳатдан ўзгарди. Ўрта мактаблар сони 43 процент ортди, бошланғич ва саккиз йиллик мактаблар сони 55 процент қисқарди. Ҳозирги вақтда барча 123 та колхозда ва 52 та совхозда ўрта мактаблар бор. Шу давр ичида ўқувчилар сони 15,2 процент кўпайди. Бундан ташқари 3 минг ўқувчи ўрта маълумотни 7 та ўрта ҳунар-техника билим юртида, 19 минг ўқувчи эса 17 та ўрта махсус ўқув юртида олмоқда.

Умумий ўрта таълимни амалга оширишда ўрта маълумотга эга бўлмаган ишчи-ёшларни ўқитиш алоҳида аҳамиятга эга. Ўтган йилда ишчи ва қишлоқ ёшлари мактабида ўқувчилар контенгенти 1971—1972 ўқув йилига нисбатан 4 минг киши кўп бўлди.

Халқ маорифи системасида ҳунар-техника таълими—малакали ишчи кадрлар тайёрловчи маскан муҳим ўрин тутади. Халқ хўжалигининг механизатор кадрларга бўлган эҳтиёжи ортиб бормоқда. Шу мақсадда қишлоқ ҳунар-техника билим юртлари янада ривожланмоқда. Ҳозир областда 12 та ана шундай билим ва ҳунар маскани бор. Уларда 8 минг ўқувчи таҳсил оляпти.

Мактаблар ва ҳунар-техника билим юртларининг таълимнинг янги мазмунига ўтиши ўқитиш методлари ва усулларини янада такомиллаштиришни, ўқув жараёнида лаборатория-амалий ишларни жорий этишни, техника воситаларини, кино, телевидениени қўлланишни талаб этади.

Областимизда ўқитувчи кадрлар тайёрлаш, улар малакасини ва ғоявий-назарий савиясини ошириш соҳасида ҳам катта тадбирлар амалга ошириляпти. Ўқитувчиларнинг моддий-маиший шароитини яхшилаш ҳақида мунтазам ғамхўрлик кўрсатиляпти. Кейинги, беш йил ичида мактабларга 7527 нафар ёш ўқитувчи (шу жумладан 6894 нафари қишлоқ мактабларига) юборилди. Ҳозир область мактабларида 26361 ўқитувчи ишламоқда.

Тўққизинчи беш йиллик мобайнида Самарқанд шаҳридаги олий ўқув юртларини жами 25 минг 803 киши битириб чиқди. Шу жумладан Алишер Навоий номли Самарқанд Давлат университетини 9 минг 293 ёш тугатди. Улар 14 мутахассисликни эгаллаб, ҳаётга йўлланма олдилар. Ҳозир шаҳардаги 6 та олий ўқув юртида 33 минг 551 студент таҳсил кўряпти. Ўтган беш йилликда областда ҳунар-техника билим юртлари 11 тадан 27 тага кўпайди. Улардаги ўқувчилар сони 4,5 мингдан 14 мингта етди. Ўнинчи беш йилликда олий ўқув юртларининг тармоғи янада кенгаяди.

Самарқанд Давлат университетида ўтган беш йил давомида янгидан амалий математика ҳамда тарих факультети қошида эса юридик бўлим очилди. Янги беш йилликда факультетлар сони янада ошади.

Олий таълим ва халқ маорифини янада такомиллаштириш область партия комитети, меҳнаткашлар депутатлари область Совети ижроия комитетининг ҳамиша диққат-эътиборида. Бугунги кунда маорифчиларимиз область меҳнаткашлари билан бир қаторда партия XXV съездини муносиб кутиб олиш учун астойдил ҳаракат қилмоқдалар.

Т. ҚОБИЛОВ,
Самарқанд область партия комитети фан ва ўқув юртлари бўлимининг мудири.

ЧЕТ ЭЛЛИКЛАР НИГОҲИДА

«Америкалик ҳамкасбларим ва мен ядро физикаси институтига қилган ташрифимизни жуда мароқли деб билдик. Ишлар кенг доирада олиб борилаётганлиги ва ўтказилаётган тажрибаларнинг аниқлиги бизда катта таассурот қолдирди. Сизлар жуда яхши программа бўйича тадқиқотлар олиб боряпсизлар».

Г. СИБОРГ,
Нобель мукофоти лауреати.

* * *

«Ўзбекистон бутун Совет Иттифоқи сингари бетиним юксалишда. Очиғини айтганда, мен бу ерда ленинча миллий сиёсатнинг тантанасини кўриб турибман. Бу барча халқларнинг тенг ҳуқуқлилигини таъминлабгина қолмай, айни пайтда тараққиёт учун барча имкониятларни яратиб берган».

А. ПЕРЛОВСКИЙ,
Поляк журналисти.

Республика Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги системаси бўйича студентлар сони.

ҚЎРИҚ ПЕДАГОГЛАРИ МАСКАНИ

Мактаб ва олий ўқув юртлари моддий базасини мустаҳкамлаш, ёшларга билим бериш савиясини янада оширишда тўққизинчи беш йиллик муҳим босқич бўлди.

Институтимиз кенжа областнинг тўнғич олий ўқув юрти бўлиб, ўзининг бир йиллигини ҳамма соҳалар бўйича қувончли якунлади. Шу давр ичида студентлар сони 2,5 барабарга ошиб, минг нафарга етди, уларнинг 650 нафари кундузги, уч юздан кўпроғи эса сиртқи бўлимда ўқимоқдалар. Уларга 26 нафар олим, 6 фан кабинети, ўн кафедра ва лаборатория хизмат қилмоқда.

Мавжуд ўқитиш системасининг таъсирчанлигини ошириш, ёшларни илм асослари билан қуроллантиришда самарали методлардан фойдаланиш — коллектив олдида турган асосий вазифалардан биридир. Бу соҳада институт ректорати билан бирга уч секциядан иборат илмий-методик совет катта ишларни амалга оширмоқда. Жумладан, Ленинграддан келтирилган кўрсатув магнитофони воситасида махсус хонада туриб, исталган аудиторияда ўтилаётган машғулот савиясини кузатиш мумкин. «НАИРИ» аппарати ёрдамида махсус программа асосида студентлар билими синаб кўрилади. Мавжуд ўнта «Украина» киноаппарати воситасида умумий техника таълими ва меҳнат факультети студентлари дарс жараёнида совет тавсия этган фанлар бўйича ўқув фильмларини кўришлари мумкин.

Ўнинчи беш йиллик барча соҳаларда бўлгани каби институтимиз ҳаётида ҳам порлоқ истиқболлар йили бўлади. Шу йилнинг ўзида бу ерда студентлар сони яна 700 нафарга ошади. Бу математика билан умумий техника ҳамда меҳнат факультетларини бир-биридан ажратишни тақозо қилади. Шундай қилиб, 1977 йилнинг сентябридан бошлаб факультетлар сони 5 тага етказилади.

Партия ва ҳукуматимиз институтнинг порлоқ келажаги учун оталарча ғамхўрлик кўрсатмоқда. Смета қиммати 14 миллион сўмлик бўлган замонавий типдаги институт биноси қурилиши келаси йилданоқ бошлаб юборилади.

Б. УРИНБОЕВ,
Жиззах Давлат педагогика институти ректори, филология фанлари кандидати.

БЕБАҲО ХАЗИНА

КИТОБ ОММАГА

Китоб — бебаҳо хазина, халқнинг маънавий бойлигидир. Кутубхона ходимлари бу хазинадан кенг оммани баҳраманд қилишга, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда билим ва ақл манбаи бўлган китобнинг ролини оширишга даъват қилинганлар.

Яқинда биз кутубхона ходимларининг семинар-кенгашида 1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасини муҳокама қилдик. Асосий эътибор китоб пропагандаси ва кутубхона хизматини ташкил этишни яхшилаш вазифаларига қаратилди.

Ҳозирги вақтда областда 2 миллион нусха китоб фондига эга бўлган 439 кутубхона ишлаб турибди. Бундан ташқари техника кутубхоналари мавжуд. Ўтган йилнинг ўзида 285 мингга яқин китобхонга хизмат кўрсатилди. Область кутубхонасининг 8 мингдан ортиқ доимий китобхони бор.

Область кутубхонаси методик марказ бўлиб китобхонларга хизмат қилишни яхшилашда каттагина тажриба тўплади. Бу ерда конкрет метод асосида семинарлар, китобхонлар конференциялари, тематик кечалар мунтазам равишда ўтказилади, виставкалар ва кўргазмалар ташкил этилади. Ҳар ойда «Китоб ҳақида истаклар» циклида телевизион кўрсатувлар намойиш қилинади. Ҳар йили бир ойлик курс очилиб унда кутубхоначилар малакаси оширилади.

Мен амалга оширилаётган маданий-маиший ишларимиз тўғрисида кўп гапириб ўтирмай, лойиҳа муносабати билан баъзи мулоҳазаларни баён қилмоқчиман.

Область кутубхоналарида 485 ходим ишлаб турибди. Булардан 104 киши олий ва ўрта махсус маълумотга эга. Тошкент педагогика институти кутубхоначилик факультетининг жойлардаги кутубхоналар билан алоқасини мустаҳкамлаш, студентлар қабул қилишда мутахассисга бўлган эҳтиёжини тўларoқ ҳисобга олиш имкони бўлса институт ҳузурида малака ошириш курслари очиш мақсадга мувофиқ бўларди.

Кутубхона хизматининг ташкилий жиҳатини ҳам такомиллаштириш вақти келди. Хизмат қилишнинг марказлашган системага ўтиш, ҳамма кутубхоналарни бир марказга бирлаштириш, ягона раҳбарлик ва каталогни жорий этиш, колхозлардаги кутубхоналарни эса қишлоқ Советлари қарамоғига ўтказиш зарур деб ҳисоблайман. Марказлашган система Хива районида тажрибасида ўзини тўла оқлади. Кутубхоналарни асбоб-ускуналар билан таъминлаш, техника жиҳатидан жиҳозлантиришни яхшилаш ҳам энг муҳим вазифадир.

Биз китобхонларга хизмат қилишни тобора яхшилаш, коммунистик тарбия соҳасида КПСС XXV съезди белгилаб берадиган вазифаларни бажаришга муносиб ҳисса қўшиш учун ўз билимимизни ва куч-ғайратимизни аямаймиз.

Л. МИЛЬГОТИНА,
Қурбон ота Исмоилов номли Хоразм область кутубхонаси директори.

КОММУНИЗМ ХИЗМАТИДА

«ЎЗИНИНГ XXV СЪЕЗДИГА ҲОЗИРЛИК ҚУРАЕТГАН ПАРТИЯ ОЛИМЛАРДАН ЯНГИ ЖАРАЕНЛАР ВА ҲОДИСАЛАРНИ ЯНАДА ЧУҚУРРОҚ ВА ДАДИЛРОҚ ТАДҚИҚ ЭТИШЛАРИНИ, ФАН-ТЕХНИКА ТАРАҚҚИЕТИ ИШИГА АКТИВ ҲИССА ҚЎШИШЛАРИНИ, ПАЙДО БЎЛАЁТГАН ПРОБЛЕМАЛАРНИ СИНЧИКЛАБ ТАҲЛИЛ ЭТИШНИ, БУ ПРОБЛЕМАЛАРНИ МАМЛАКАТ ҚУДРАТИНИ МУСТАҲКАМЛАШ, ХАЛҚ ТУРМУШИНИ ЯХШИЛАШ МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ, КОММУНИЗМ ҚУРИШ МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ, ҲАЛ ЭТИШНИНГ ЭНГ ЯХШИ УСУЛЛАРИ ТЎҒРИСИДА МАСЪУЛИЯТЛИ ТАВСИЯЛАР БЕРИШЛАРИНИ КУТМОҚДА».

Л. И. БРЕЖНЕВ.

МЕДИЦИНА

— Шифохоналардаги ўринлар сони беш йил мобайнида республикамизда 25 мингтага кўпайди;

— Эндиликда Ўзбекистонда 143 минг ўринли 1190 та касалхона, 1200 та амбулатория-поликлиника, 300 га яқин ихтисослаштирилган диспансер, 900 дан ортиқ аёллар ва болалар консультациялари ҳамда бошқа даволаш-профилактика муассасалари ишлаб турибди:

— Ҳозирги вақтда республикамизда олтита медицина олий ўқув юрти, 21 та медицина билим юрти, 15 та илмий-текшириш институти, 4 та марказий лаборатория мавжуд;

— Тўққизинчи беш йиллик мобайнида марказий район касалхоналарининг сони 112 тадан 126 тага кўпайди;

— Саккизинчи беш йилликдагига нисбатан тўққизинчи беш йилликда капитал қурилиш ҳажми 28 процентга ошди, шифохоналар тармоқларини кенгайтириш бўйича 39 процентга ўсди;

— Ўтган беш йилликда Ўлка медицина илмий-тадқиқот институти, 350 ўринли касалхонага эга бўлган Бутуниттифоқ экспериментал хирургия илмий-текшириш институтининг Тошкент филиали, Андижон медицина институтининг 750 ўринли клиника шифохонаси, Жиззах, Бухоро, Денов ва Нукус шаҳарларида замонавий техника билан жиҳозланган ҳар бири 300 ўринли кўп соҳали янги касалхоналар иш бошлади;

— Республика медицина олий ўқув юртлари ҳар йили 3 минг нафардан ортиқ мутахассис тайёрлаб чиқаради. 21 та медицина билим юрти эса ҳар йили 9 минг нафардан зиёд ўрта медицина ходимини етиштиради;

— Тўққизинчи беш йиллик мобайнида республика медицина илмий-тадқиқот институтлари ва олий ўқув юртлари томонидан қилинган ихтиролар бўйича 76 та авторлик гувоҳномаси олинди, 33 та илмий иш авторлик гувоҳномаси олиш учун юборилди;

— 1975 йилда Тошкентда акушерлик ва гинекология илмий-текшириш институти очилди;

— Беш йиллик мобайнида 250 та янги дорихона, 1200 дан ортиқ дорихона пункти қуриб ишга туширилди;

— 1980 йилга бориб республика соғлиқни сақлаш системасида врачларнинг умумий сони 45 мингдан ортади, ўрта медицина ходимларининг сони эса 147 минг кишига етади.

НУРЛИ ПИЛЛАПОЯ

Қардошлик оиласида камол топаётган Қорақалпоғистон АССРда ҳам йилдан-йилга фан ва маданият тобора юксалиб бораётир. Тўққизинчи беш йилликда автоном республикада ўнта илмий муассаса фаннинг энг муҳим йўналишлари бўйича тадқиқотлар олиб бориб, катта муваффақиятга эришди. Илмий ходимлар ҳам сифат, ҳам сон жиҳатдан ўсди. Ҳозирги вақтда Қорақалпоғистонда олти юз йигирмадан зиёд илмий ходим самарали ва баракали ижод қилмоқда. Улар сафида ўн тўрт нафар фан доктори, уч юз йигирма нафар фан кандидати бор.

Автоном республика олимлари «1976—1980 йилларда СССР халқ хўжалигини ривожлантиришнинг асосий йўналишлари» тўғрисида КПСС Марказий Комитетининг Совет Иттифоқи Коммунистик партияси XXV съездига лойиҳасини зўр мамнуният билан кутиб олиб, уни қизғин қўллаб-қувватламоқдалар. Олимларимиз съездолди умумхалқ мусобақасига қўшилиб, планлаштирилган тематикани бажариш бўйича ибратли ишларни амалга оширяптилар, фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлаб, илмий-тадқиқотлар самарадорлигини оширяптилар, малакали кадрлар тайёрлаш, илмий асарлар чоп этиш, фан ва техника ютуқларини тарғиб-ташвиқ қилиш борасида ҳам айтишга арзигулик ишлар қилиняпти. Шуни қувонч билан таъкидлаш керакки, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Қорақалпоғистон филиали илмий бўлимлари тўққизинчи беш йилликда сезиларли ютуқларга эришди.

Тўққизинчи беш йиллик мобайнида умумдавлат плани бўйича табиий фанлар соҳасида Қорақалпоғистон ўсимликларининг 355 турининг алкалоид ташувчанлиги ўрганилди, пеганин олишнинг янги манбаи топилди. Орол денгизи фаунасини реконструкция қилиш, йўқолиб бораётган ҳайвонларни сақлаб қолиш масалалари ишлаб чиқилди.

Физика муаммоларини тадқиқ этиш борасида янги усул яратилди. Геология соҳасида Қорақалпоғистон территорияси истиқболи ўрганилди, калитит тупроғи, уларнинг пайдо бўлиш миқёси аниқланди, прогноз карталари тузилди, фосфорит ташувчи қум қатлами тарқалиши ва Қорақалпоғистон АССР палоген конуниятлари ўрганилди. Амударё ва Орол денгизи гидрорежими шароитида ўзгарган Орол усач балиғини етиштиришнинг илмий асосларини ишлаб чиқиш бўйича ҳам қизиқарли изланишлар олиб бориляпти.

Олимларимиз илмий тадқиқотлар самарадорлигини ошириш, фаннинг ишлаб чиқариш билан алоқасини мустаҳкамлаш тўғрисидаги КПСС XXIV съезди кўрсатмаларига амал қилиб, министрликлар ва идоралар буюртмалари бўйича катта ишларни амалга оширдилар. Улар автоном республика халқ хўжалиги учун муҳим аҳамиятга эга бўлган Устюрт юра қолдиғи нефти ва газ коллекторларининг физик хусусиятларини ўрганишдек амалий муаммоларни ишлаб чиқишга бутун куч ва билимларини сарфлаяптилар. Юра системасининг коллектор жинси хусусиятларига (ҳам кесими, ҳам майдони бўйича) характеристика берилди, истиқболли районлар кўрсатилди. Булардан ташқари министрлик ва идораларга йўқолиб бораётган маҳаллий фауналар турларини муҳофаза қилиш бўйича кўплаб қимматли таклифлар берилди. Чўл яйловларини ўзлаштириш ва улардан фойдаланиш масалалари ҳам ишлаб чиқилди, Саноат ва қишлоқ хўжалигининг турли тармоқларини ривожлантириш истиқболлари, автоном республика айрим хўжаликларининг экономика ва социал-маданий юксалишини планлаштириш масалалари ишлаб чиқилди.

Тўққизинчи беш йилликда Қорақалпоғистон филиали томонидан турли ишлаб чиқариш ташкилотларига, юқори органларга ўн учта илмий тавсия топширилди, саккиз иш эса СССР Министрлар Совети фан ва техника Давлат Комитети ҳамда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети топшириғига кўра бажарилди. Бундан ташқари хўжалик органларининг бевосита буюртмаси бўйича 150 минг сўмлик иш ниҳоясига етказилди, бу саккизинчи беш йилликдагига нисбатан юз минг сўм кўпдир.

Филиалимиз жамиятшунослари қатор фундаментал тадқиқот ишлари олиб бордилар. Тарих, тил ва адабиёт, санъатшунослик ва қорақалпоқ халқининг фалсафий тафаккури сингари актуал масалалар кенг ёритилди. Қорақалпоқ халқининг қадимги даврдан шу кунгача бўлган тарихи ёзилди. Кердер маданияти хронологияси масалалари, унинг қорақалпоқ, Ўрта Осиё ва Қозоғистоннинг бошқа турк халқлари этногенези жараёнидаги роли тадқиқ этилди Инқилобга қадар бўлган деҳқончилик, ирригация, чорвачилик ва балиқчилик тарихи ўрганилди. Қорақалпоғистон АССРда ишчи синфининг шаклланиши монографик планда ёритилди. Замонавий қорақалпоқ тили морфологик тузилиши биринчи марта илмий асосда таҳлил қилинди,

Чимбой деҳқончилик илмий-тадқиқот институти томонидан автоном республика қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини интенсивлаштиришнинг асосий масалаларини ишлаб чиқишга қаратилган маълум изланишлар олиб борилмоқда. Давлат синов участкасига бир қатор истиқболли ғўза, беда навлари топширилди, шунингдек серҳосил боғдорчилик ўсимликлари навлари ҳаётга йўлланма олиш арафасида турибди. Пахта ва маккажўхори майдонларига энг самарали гербицидлар жорий этилди. Тупроқни чуқур ҳайдашнинг самарадорлиги исботланди, экишдан олдин тупроқни қайта ишлаш технологияси аниқланди, ғўзага минерал ва микроўғитлар солиш муддати, миқдори ва нисбати белгиланди. Тупроқ шароитига қараб ғўзани суғориш режими ишлаб чиқаришга тавсия этилди.

Ўзбекистон педагогика фанлари илмий-тодқиқот институти Қорақалпоғистон филиалида дарсликлар, ўқув қўлланмалари ва программалари яратиш, уларни такомиллаштириш мақсадида мактабларда тажрибалар ўтказиш бўйича диққатга сазовор ишлар олиб боριляпти. Филиал илмий ходимлари бошқа муаллифлар билан ҳамкорликда саксон бир номда дарсликлар, ўқув қўлланмалари ва программалар яратдилар. Қорақалпоғистон Давлат педагогика институти илмий-педагог ходимлари ҳам кейинги йилларда дарсликлар яратишга салмоқли ҳисса қўшиб келаётирлар.

Тўққизинчи беш йилликда илмий-тадқиқотларни координация қилишни ва юқори малакали мутахассислар тайёрлашни яхшилаш бўйича катта ишлар қилинди. Бунда шубҳасиз, 1975 йилда ташкил этилган автоном республика илмий муассасалар кенгаши муҳим роль ўйнамоқда.

Ўнинчи беш йилликда илмий муассасаларимиз, ўсимликларни муҳофаза қилиш, улардан омилкорлик билан фойдаланишнинг биологик асосларини яратиш, ҳайвонларни муҳофаза қилиш ва бошқа масалалар билан банд бўладилар. Устюрт ва Амударё қирғоқлари табиий ўсимликлар ресурсларини ўрганиш ва улардан фойдаланиш бўйича тавсиялар ишлаб чиқиш планлаштирилмоқда. Паразитологлар гельминтозни ўрганишни кўзда тутишяпти. Сув режими ўзгариши муносабати билан гидробиология ва ихтиология муаммоларини ишлаб чиқиш назарда тутилмоқда. Геологларимиз Қорақалпоғистоннинг палеоген-неоген ва антропоген қатлами, состави ва тузилишини ўрганишга, шу асосда уларнинг баъзи фойдали қазилмалар билан боғлиқлигини аниқлашга аҳд қилдилар.

Кимёгарларимиз қурилиш материаллари ишлаб чиқариш технологиясини яратишмоқчи, биологик химия бўйича изланишларини давом эттиришмоқчи. Иқтисодчилар регионал экономика, Қорақалпоғистон АССР территориал ишлаб чиқариш комплекси ривожланиши масалалари билан шуғулланадилар. Физика-математика фанлари соҳасида сонлар назарияси, қаттиқ жисм сиртига заррачаларнинг ўзаро таъсири, халқ хўжалиги экономикасига математик усулни жорий этиш, автоматлашган бошқарув системасини яратиш бўйича ишлар олиб борилади. Қишлоқ хўжалиги, медицина, ижтимоий фанлар ва бошқа соҳаларда ҳам фундаментал изланишлар давом эттирилади.

С. КАМОЛОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Қорақалпоғистон филиали Президиуми раиси, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси мухбир аъзоси.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси системаси бўйича илмий ходимлар сони.

МАОРИФ

— Ҳозир республика мактабгача болалар тарбияси барча системасида беш мингдан ортиқ муассаса ишлаб турибди. Уларда ярим миллиондан зиёд бола тарбияланяпти.

— Тўққизинчи беш йиллик мобайнида 211 минг ўринли болалар боғча-яслилари қуриб, ишга туширилди. Шу жумладан, давлат капитал маблағи ҳисобига 101 минг ўринли, колхозлар маблағи ҳисобига эса 110 минг ўринли боғча-ясли барпо этилди.

— Беш йиллик мобайнида кундузги умумий таълим мактабларида ўқувчилар сони 1970 йилдагига нисбатан ўсди, 1975 йилда 3 миллион 511 минг 360 кишига етди. 8-синфни 1975 йилда битирувчилар 1970 йилдагига нисбатан 1,5 баравар кўпайди. Беш йиллик мобайнида республикада 1 миллион ўқувчи ўрта таълим олди.

— Тўққизинчи беш йилликда умумий таълим мактабларининг моддий-техника базаси янада ривожланди ва мустаҳкамланди. Ўқув кабинетлари 1970 йилга нисбатан пландагидан 3600 та кўпайиб, 20 мингдан ортиб кетди.

— 1971—1975 йилларда 969 минг ўринли мактаб бинолари, шу жумладан, барча молиявий манбалар бўйича давлат маблағлари ҳисобига 512 минг ўринли мактаб биноси қурилди. Колхозлар тўққизинчи беш йиллик мобайнида 457 минг ўринли қўшимча синфхоналари қуриб бердилар.

— Республикадаги 14 та педагогика олий ўқув юртларида ва 33 та ўрта педагогика билим юртларида ўқитувчи кадрлар тайёрланмоқда. 1971—1975 йилларда халқ хўжалигини ривожлантириш беш йиллик планига биноан педагогика олий мактабини 57984 киши, педагогика билим юртларини 31796 мутахассис битириб чиқди.

ДАСТЛАБКИ ОДИМЛАР

ИНСТИТУТ ФИЛИАЛИНИНГ ИСТИҚБОЛИ

Ўтган йили Янгиер шаҳрида Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг филиали очилиши Қўриқ ўлка маданий ҳаётида яна бир катта воқеа бўлди. Янги олий билим даргоҳининг дастлабки одимлари ҳамда янги беш йилликдаги истиқболи тўғрисида Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг Янгиердаги филиали директори, қишлоқ хўжалик фанлари кандидати, доцент Карим ЭГАМҚУЛОВ мухбиримизга қуйидагиларни ҳикоя қилиб берди:

— Чўлқуварлар шаҳри Янгиерда бу олий таълим даргоҳининг очилиши жонажон партия ва ҳукуматимизнинг Қўриқ воҳа меҳнаткашларига кўрсатаётган оталарча ғамхўрлигининг яна бир ёрқин намунасидир.

Бизнинг янги олий таълим даргоҳи олдида ғоят катта ва шарафли вазифалар турибди. Дастлабки ўқув йили муваффақиятли бошлаб юборилди. Мавжуд икки факультетнинг кундузги бўлимига мингдан ортиқ ёшлардан ариза тушди. Шундан энг муносиб 200 нафар йигит-қиз Қўриқда очилган институт филиалининг қалдирғоч талабалари бўлиш бахтига эришдилар. Уларнинг деярли 150 нафари Сирдарё ва Жиззах области меҳнаткашларининг фарзандлари. Ўтган йили декабрь ойида филиалнинг сиртқи бўлимига ҳам қабул ўтказилди. Ҳозир Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг Янгиердаги филиали қучоғида ҳаммаси бўлиб 350 киши таълим олмоқда. Қўриқ бағрида ташкил топган илм даргоҳининг келажаги порлоқ. Институтнинг бўлажак комплекси учун Саркисов номли каналнинг чап қирғоғидан 85 гектарлик ер ажратилди. Москвадаги «Гипровуз» лойиҳалаш институтининг Тошкент филиали коллективи эса институтимизнинг бўлажак биносини лойиҳалаш устида қизғин иш олиб бормоқдалар. «Голодностепстрой» территориал бошқармасига қарашли «Промжилстрой» тресте коллективи эса 1980 йилга бориб, янги институт комплексини қуриб, фойдаланишга топширишга сўз бермоқда.

Ўнинчи беш йиллик охирига бориб олтита соҳа бўйича мутахассислар тайёрланади.

СОВЕТ ОЛИМЛАРИ БАҲОСИ

Академик М. В. КЕЛДИШ:

— Ҳозир Ўзбекистонда фан жуда катта муваффақиятларга эришган, у йирик регионал проблемаларни ҳал қилмоқда, бутун мамлакатимизда фаннинг умумий ривожланишига алоқадор бир қанча проблемаларни муваффақиятли ҳал қилмоқда.

* * *

Академик А. П. ВИНОГРАДОВ:

— Ўзбек олимлари эришган ютуқлар шуни кўрсатадики, Ленин томонидан қўйилган вазифалар бажарилди: республикада етук олимлар етишиб чиқди, улар замонавий энг муҳим илмий муаммоларни муваффақиятли ҳал этишга қодирдирлар. Бу ерда математика, химия, биология, механика, физика ва фаннинг бошқа соҳалари бўйича махсус мактаблар ташкил топди.

* * *

Академик Ю. В. ОВЧИННИКОВ:

— Совет Ўзбекистони илм фанининг илдизи чуқур, илмий табиий негизи катта... бугунги кунда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ютуқлари мамлакатимизда ва чет элларда яхши маълум.

Ҳозир Ўзбекистонда илм-фан ўзига хос йўлдан ривожланмоқда... Ўзбекистон олимлари ҳозирги замон илм-фанида ўзларининг оригинал йўлларини топа билдилар, бу фаннинг йўналишини, тўғри танлай олдилар. Шундай қилиб, танланган йўл умумиттифоқ ва халқаро миқёсда эътиборга сазовор бўлди.

Суратлар Ўсимлик моддалари химияси илмий-текшириш институтидан олинган. (Чапдан) институт катта илмий ходими, химия фанлари кандидати Х. Шоҳидоятов. Унгда экспериментал технология лабораторияси кичик илмий ходими А. Пўлатов ва оқсилни саноат усулида қайта ишлаш группаси бошлиғи, техника фанлари кандидати М. Тўраҳўжаевлар.

Қишлоқ мактаби

БИЛИМ БУЛОҒИ

Тўққизинчи беш йилликда Бухоро областида 72,8 минг ўқувчига мўлжалланган қарийб 100 та янги мактаб биноси қурилиб, фойдаланишга топширилди. Мавжуд мактаблар қошида 29 минг 886 ўринли 78 та қўшимча синфхоналари барпо этилди. Биргина 1975—1976 ўқув йилининг ўзида 3208 ўринли 3 та янги мактаб ишга туширилди.

Ҳозир областда жами 577 та умумтаълим мактаби бўлиб, шундан 9 таси мактаб-интернатлардир. Бу билим масканларида область меҳнаткашларининг 291 минг 291 фарзанди таълим олаётир.

Мактабимизда бўлсангиз, тоза ва озода залларни, замонавий комплекс ўқув қуроллари билан жиҳозланган кабинетларни, лабораторияларни кўрасиз. Жонкуяр ва ишчан педагогларимизни, билимга ташна ўқувчиларимизни кўриб қувонасиз. Партия ва ҳукуматимиз ёш авлодни билимли ҳамда ўқувли қилиб тарбиялаш учун нақадар зўр ғамхўрликлар кўрсатаётганининг яна бир карра гувоҳи бўласиз.

Совет мактаби — бутун жамиятимизнинг узвий-таркибий қисмидир, у энг аввало идеология муассасасидир. Унинг асосий ва ягона мақсади — ҳар томонлама ривожланган кишини етиштиришдир

Таълим-тарбияни кабинет системаси асосида олиб боришга мослаштирилган 2 қаватли 856 ўринли серҳашам, замонавий мактабимиз 1974 — 1975 ўқув йилида иш бошлади. Биринчи йили бу ерда 600 га яқин бола ўқиган бўлса, ҳозир ўқувчиларимиз сони 700 тадан ортиб кетди. Ўнинчи беш йилликда эса ўқувчилар сафи 1200 га етади. Шу мақсадда мактаб қошида қўшимча 160 ўринли 4 та синф хонаси қуришга киришялмиз. Унинг лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёр.

Мактабимиз тўла кабинет системасига ўтган. Ҳамма фанлар бўйича ўқитиш махсус кабинетларда олиб борилади. Физика, химия, математика, биология кабинетлари қошида тажриба ўтказиш лабораториялари бор.

Кўпгина кабинетларимизда имтиҳон олувчи электр таблоси мавжуд. Физика ўқитувчиси Тошпўлат Умуров ишлаб чиққан бундай электр таблоларида ўқувчилар ҳар бир фанга оид 88 та саволга тегишли жавоб олишлари мумкин. Шунингдек 10-синф ўқувчиси Алишер Хўжаевнинг иши ҳам диққатга сазовор. У ўзи ихтиро қилган ўз-ўзини суратга тушириш асбоби билан Тошкентда бўлиб ўтган фанга қизиқувчилар слётида қатнашиб биринчи ўринни эгаллаб қайтди.

Ўқувчиларга пухта билим беришда А. Комилов, Д. Бақоев, Б. Бозоров, А. Асадов, М. Мухторова, Х. Бозорова каби педагоглар мудирлик қилаётган химия, ҳарбий таълим, география, биология, рус ва ўзбек тиллари ҳамда адабиётлари, бошланғич таълим кабинетларининг хизмати айниқса катта бўлмоқда.

Келажакда мактаб қошида ёшларга касб-ҳунар ўргатувчи механизаторлар, шофёрлар, боғбонлар тайёрловчи курслар очиш ниятидамиз. Дарҳақиқат порлоқ истиқбол эгалари, келажагимиз бўлган коммунизм ниҳолларини пухта, ҳар томонлама қобилиятли қилиб тарбиялаш биз, педагогларнинг шарафли бурчимиздир.

А. ОТАМУРОДОВ,
Шофиркон районидаги Н. Мўминов номли ўрта мактаб директори.

ПАХТАЧИЛИГИМИЗ РАВНАҚИ

Ғўзанинг янги навлари шарофати

Тўққизинчи беш йиллик мамлакатимиз пахтачилиги тарихида жуда катта ютуқлар қўлга киритилган йиллар бўлди. Серқуёш республикамизнинг олтин қўлли пахтакорлари она-Ватанга салкам 25 миллион тонна «оқ олтин» армуғон этишида бизнинг институтимиз коллективининг ҳам маълум ҳиссаси бор.

Партия XXIV съезди қарорларини бажара бориб, биология ва қишлоқ хўжалик фанлари эришган ютуқларга таяниб, пахтачиликнинг айрим назарий ва методик масалаларини ҳал этишда муайян ютуқлар қўлга киритилди. Эришилган илмий хулосалар ишлаб чиқаришга жорий этилди.

Ғўзанинг ёввойи мексиканум хили билан маданий навни чатиштириш орқали ғўзанинг вилтга чидамли, серҳосил янги навлари олишнинг янги методи ишлаб чиқилди. Ғўзалар сунъий зарарлантирилган майдонларда ўстирилиб, илдиз бўғизига вилт замбуруғи юборилиб Ватанимиз пахтачилиги тарихида ғўзаларнинг орасида ёввойи хили — мексиканум илгари ҳеч кимга маълум бўлмаган вилтга чидамлилик хусусиятига эга эканлиги биринчи бўлиб селекционер Содиқ Мираҳмедов томонидан аниқланди. Пахтакорларимизга «Тошкент» номи билан тортиқ қилинган янги навлар мамлакатимиз пахтачилиги ривожига салмоқли ҳисса бўлиб қўшилди. Мазкур навлар олим томонидан юқоридаги метод асосида яратилди. Эндиликда бу метод мамлакатимиздаги ва чет элдаги селекция илмий-тадқиқот муассасаларида ғўзанинг вилтга чидамли янги навларини яратишда кенг қўлланилмоқда. 1971 йилдан буён республикада вилтга чидамли «Тошкент» навлари эгаллаган майдон 6 маротабадан кўпроқ кенгайди. Ўтган йили бу навлар фақат бизнинг республикамизда 1275 минг гектар майдонга экилди. Ғўзанинг ҳеч бир нави бунчалик тез районлаштирилмаган эди. Шуни айтиш кифояки, янги навлар туфайли республикада пахтачиликда ҳар йили 300 миллион сўм иқтисодий самара олиняпти. Айни вақтда бу навлар ғўзанинг ашаддий офати — вилт касаллигининг кенг тарқалишига ишончли қалқон, пахтадан юқори ҳосил олишда муҳим омил бўлди.

Уруғ сара бўлса, ҳосил бўлуғ бўлади, деган гап бор. Институтимизда янги навларнинг вилтга чидамлилигини кўп муддатга сақлаш мақсадида элита уруғчилиги борасида ҳам янги метод яратилди ва ишлаб чиқаришга жорий этилди. Институтимизда ёввойи ва маданий ғўза хилларининг ирсий ўзгаришида радио актив фосфор, гамма нурлар ва кимёвий мутагенларнинг таъсири методи ҳам яратилди.

Вилтга чидамли «Тошкент» навларининг физиологик-биохимиявий хусусияти чуқур ўрганилиб, уларни етиштиришнинг самарали йўллари белгиланди. Булар жумласига янги навларнинг уруғини экишга тайёрлаш, уларни суғориш, озиқлантириш режими ва баргини тўкишни киритиш мумкин. Бу тадбирларни қўллаш илмий агрокомплекс қоидаларига амал қилишни тақозо этиб, ҳар гектар майдонда ғўза ҳосилдорлигини 2-3 центнерга кўпайтиради.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ўсимлик моддалари химияси илмий-тадқиқот институти ходимлари билан ҳамкорликда бир йиллик ёввойи ўтларга қарши қўлланиладиган гербицид яратилди. Бу гербицид анча самарали бўлиб, пахта майдонларидаги ёввойи ўтларни 90 процентга камайтиради.

Республика Фанлар академиясининг Давлат конструкторлик бюроси ходимлари билан биргаликда чигитнинг вегитацияси даврида зарур бўлган ҳарорат ва намликни сақлашга яхши ёрдам берадиган нефть маҳсулотлари қолдиғини сепадиган агрегат яратилди. Ҳар гектар ерга ана шундай хом ашёдан 800 килограмм сепилганда тупроқдаги ҳарорат 2-3 даража ошади, нам яхши сақланади, ўсимликнинг илдизи тез ўсади, ҳосилнинг сифати ҳам, салмоғи ҳам юқори бўлади.

Институтимизда ғўзанинг кўплаб янги навлари ва линиялари яратилган. «Тошкент-4», «АН-214», «АН-505», «АН-Ўзбекистон-1, 2», «АН-Экспресс-1, 2», «АН-402», «АН-403» навлари синовдан ўтмоқда.

КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасида **«Пахта-беда алмашлаб экишни ўзлаштириш ниҳоясига етказилсин, юқори сифатли тола олинадиган пахтанинг касалликларга чидамли, серҳосил навларини деҳқончиликка жорий этиш тадбирлари амалга оширилсин»** дейилган. Ўнинчи беш йиллик охирига бориб, Ўзбекистонда пахта етиштириш 5,8 миллион тоннага етказилиши кўзда тутилади. Шундай экан, селекционер олимларимиз тезпишар, вилтга чидамли, серҳосил, тола сифати янада юқори бўлган янги ғўза навларини яратиш борасида кенг кўламда иш олиб боришлари талаб этилади.

А. АБДУЛЛАЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг Ўсимликлар экспериментал биологияси институти директори, биология фанлари, доктори.

АЛОҚА ЙЎЛДОШЛАРИ:

ЯКУНЛАР, ИСТИҚБОЛЛАР

Планетамиз юзасидан 36 минг километр чамаси баландликда янги «Радуга» алоқа йўлдоши ишлаяпти. Бу йўлдош «Молния-1», «Молния-2» «Молния-3» дан кейин пайдо бўлган алоқа йўлдошларининг учинчи авлодига мансубдир.

Алоқа йўлдошлари системаларининг дастлабки ўн йил ишлаши Ердан ташқаридаги ретрансляторлар инсоният космик фазони ўзлаштириши натижасида оладиган фойданинг ажойиб далилларидан биридир, деб бемалол айтишга имконият беради. КПСС Марказий Комитетининг партия XXV съездига лойиҳасининг «Фанни ривожлантириш» бўлимида: «космик фазони ўрганиш ва ўзлаштириш давом эттирилсин Ернинг табиий ресурсларини ўрганишда, метеорология, навигация, алоқада ва халқ хўжалигининг бошқа эҳтиёжлари манфаатлари йўлида космик воситаларни қўлланиш соҳасидаги тадқиқотлар кенгайтирилсин» — дейилган.

Боя айтилган «Радуга» йўлдоши ўнинчи беш йиллик ишига хизмат қила бошлади. У битта ретрансляция воситасида Совет Иттифоқининг ҳамма территориясида телевизион программаларни кўрсатиш ва кўп каналли алоқа олиб бориш мақсадларида космосдан фойдаланиш ғоясининг янада ривожлантирилишидир.

Мутахассислар алоқа йўлдош системаларини радиореле ва кабель линиялари билан таққослаб, айниқса икки минг километрдан ошадиган масофаларга информация юборишда космосдан фойдаланиш иқтисодий жиҳатдан анча нафли, деб ҳисобламоқдалар. Бинобарин, катта территорияни эгаллаган бизнинг мамлакатимиз учун, жумладан Урал, Сибирь ва Узоқ Шарқ учун космик алоқанинг нақадар муҳимлиги равшан кўриниб турибди. Бундай системаларни яратиш ва улардан фойдаланиш ҳаражати камлиги ҳам алоқа воситаларини ривожлантириш борасида яна бир муҳим ҳол ҳисобланади. Масалан, Москва билан Владивосток ўртасида телевидение программаларини юбориш ва телефон каналларини ишга солиш учун йўлдошлардан фойдаланганда атиги биттагина қабул қилувчи ва юборувчи станция қуриш керак бўлди. Ҳолбуки, радиореле линияси қурилганида 200 тача қабул қилувчи ва юборувчи станциялар қуришга тўғри келар эди. Яна бир мисол келтирайлик. Ҳозир ишлаб турган «Орбита» станцияси тармоқларининг пунктларига Марказий телевидение программаларини юбориш учун радиореле ёки кабель линиялари ўтказишга қарор қилинса, бунинг учун неча ўнлаб йил вақт ва миллиард-миллиард пул керак бўлар эди. Бунда радиореле станцияларининг устун ва антенналарини қуришга металл кераклигини, бундан ташқари энергия ҳосил қилувчи установкалар учун нефть, кўмир ва газ кераклигини ҳам унутмаслик лозим. «Орбита» тармоғининг ҳозир ишлаб турган 60 та йўлдош станцияларини қуришга давлатнинг юз миллион сўм чамаси пули кетди. 5-7 йил ичида қурилиб бўлди.

Йўлдош линиялари кўп станциялар орқали боғланиш проблемасини ва айниқса икки жой бир-бири билан бевосита боғланиш принципини ҳал этишда йўлдош линияларининг зўр имкониятлари бор. Мисол келтираман. Ердаги мавжуд телефон тармоқларида Тбилиси шаҳрида яшовчи кишининг, масалан, Улан-Удэда истиқомат қилувчи киши билан сўзлашуви бир неча шаҳарлараро станциялар, шу жумладан Москва орқали ўтмоғи керак. Бундай алоқанинг пухталиги ва сифати баъзан дуруст бўлмаслиги ўз-ўзидан равшан. Йўлдош линияларида эса бундай алоқа бевосита бояги шаҳарлар ўртасида амалга оширилади.

Ҳозирги вақтда космос орқали амалга ошириладиган алоқа системалари икки хил орбитадан — апогейи шимолий ярим шарда 40 минг километр баландликдаги эллиптик орбита билан стационар доиравий орбитадан фойдаланяпти. Чўзиқ орбиталарда «Молния-1», «Молния-2» «Молния-3» типидаги йўлдошлар ҳаракат қилмоқда. Ҳозирги вақтда шу уч хил типдаги йўлдошлар марказий телевидение программалари «Орбита» станцияларининг тармоқларига юборилишини, шунингдек Совет Иттифоқи территориясида кўп каналли телефон-телеграф алоқаси амалга оширилишини таъминлаб турибди. Янги «Радуга» йўлдоши эса «Молния» сингари чўзиқ орбита бўйлаб эмас, балки экватор текислигида доира орбита бўйлаб Ер айланиши билан синхрон равишда ҳаракат қилади ва шунинг учун Ердаги кузатувчига қўзғалмас бўлиб туюлади. У доимо (кечаю-кундуз) осмоннинг битта нуқтасида туради. Унинг яна бир афзаллиги шуки, Ердаги станциялар қўзғалмас антенна ишлата олишлари мумкин. «Радуга» ичига айни бир вақтда кўп йўналиш бўйича алоқа бўлишини таъминлай оладиган ретрансляцион аппаратлар жойлаштирилган. Бунда шу аппаратлар орқали бир маҳалда телевидение программалари ва икки томонлама кўп каналли телефон-телеграф алоқаси амалга оширилади.

Йўлдошлар хилма-хил маълумотларни Ердаги стационар станцияларгагина эмас, шу билан бирга ҳаракатдаги станцияларга, чунончи Фанлар академиясининг «Космонавт Юрий Гагарин», «Академик Королев», «Космонавт Владимир Комаров» каби кемаларига ҳам юбориб туради. Масалан, «Союз» — «Аполлон» программаси бўйича учган Совет ва Америка космонавтлари учиш чоғида йўлдош алоқасидан фойдаландилар. Эртанги кунга назар ташлаб айтиш мумкинки, вақти келиб денгиз кемалари билангина эмас, шу билан бирга самолётлар, поездлар ва автомобиллар билан ҳам йўлдошлар орқали алоқа боғланиши мумкин.

Халқаро ҳамкорлик манфаатларини кўзлаб йўлдошлардан фойдаланиш борасида ҳам катта программа амалга оширилмоқда. Москва билан Вашингтон ўртасида космос орқали амалга оширилган бевосита телефон алоқаси ишлаб турибди. Йўлдош алоқа системаси туфайли дунёнинг сиёсий, маданий, спорт ҳаётидаги кўпгина халқаро воқеаларни миллиардлаб кишилар кўриб туришибди.

Пировардида яна бир, ҳозирча унча сезиларли бўлмаган бир ҳодисага эътиборни жалб қилмоқчиман. Орбитага чиқарилган алоқа йўлдоши Ердан энергия олмай ишлайди. Унинг «электростанцияси» қуёш энергиясидан фойдаланиб, уни электр энергиясига айлантиради. Ҳозирча бундай установкаларнинг фойдали иш коэффициенти унча катта эмас. Аммо лаборатория шароитларида уларнинг фойдали иш коэффициенти 40-50 процентга етиб боради. Бу нарса алоқа йўлдошларини ривож топтириб Ер аҳолисини электроэнергия билан таъминловчи космик аппарат — электростанцияларга айлантириш имкониятларини очиб беради.

Биз янги беш йилликда ҳал қилишимиз лозим бўлган асосий вазифа биринчи навбатда Ғарбий ва Шарқий Сибирни телевидение билан таъминлаш ва мамлакатнинг олис районлари билан телефон-телеграф алоқасини боғлашда алоқа сунъий йўлдошларидан янада кенгроқ фойдаланишдан иборатдир.

И. БОГАЧЕВ,
техника фанлари кандидати, Ленин мукофоти лауреати.
(ТАСС).

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ва республика Ёзувчилар союзининг буюк ёзувчи, сатирик М. Е. Салтиков-Шчедрин туғилган куннинг 150 йиллигига бағишланган илмий сессияси

БУЮК САТИРИК

Эртага, 29 январь соат 2 да Тошкентдаги Ҳамид Олимжон номидаги Адабиётчилар уйида республикамиз илмий ва адабий жамоатчилиги улуғ рус сатирик ёзувчиси Михаил Евграфович Салтиков-Шчедрин туғилган куннинг 150 йиллигига бағишланган Илмий сессияга тўпланади.

Салтиков-Шчедрин номи В. Белинский, Н. Чернишевский, Н. Добролюбов, Н. Некрасовлар билан бир қаторда туради. У изчил демократ сифатида озодлик ва социалистик ғоялар ҳамда интилишларнинг оташин ҳимоячиси ва тарғиботчиси бўлиб майдонга чиқди. Шчедриннинг дарғазаб сатираси, нафрат тўла сарказми, момоқалдироқдай қудратли қаҳ-қаҳаси рус ижтимоий ва сиёсий тузумининг сон-саноқсиз маразларини ларзага келтирди. Унинг асарларида чуқур социал умумлашмалар ўз ифодасини топган, 1830 — 1880 йиллардаги рус воқелигининг бош ҳодисалари бадиий тасвирлаб кўрсатилган. Адиб ўзи яшаган давр ҳаётининг салбий томонларини мислсиз маҳорат билан типиклаштирди. У шафқатсизлик, бебошлик, порахўрлик, товламачилик ва мансабпарастликни, чор самодержавиеси ҳукмрон синфларининг қабиҳликларини, мавжуд сиёсий тузумнинг ғайри инсоний моҳиятини ўткир қалам билан фош қилди.

Салтиков-Шчедриннинг «Бир шаҳар тарихи» номли гениал асари мустабид ҳокимиятчилик системасининг шармандали туркини аёвсиз мазах қилди. «Жаноб Головлёвлар» романида — рус реализмининг улкан ютуқларидан бири бўлган бу асарда — Шчедрин Порфирий Головлёв (Иудушка) образи воситасида крепостной тузум устидан ўта шафқатсиз ҳукм чиқарилган.

Салтиков-Шчедрин сатираси сиёсий актуал, жанговар пафоси билан рус озодлик ҳаракатига яқин ҳамкор ва ҳамнафас бўла олди. Ёзувчи образларидан доҳиймиз В. И. Ленин ўз ишларида тез-тез фойдаланиб турганлиги ҳам Шчедрин сатирасининг ёрқин революцион аҳамиятидан далолат беради.

Бизнинг кунларимизда Салтиков-Шчедрин сатираси ўтмиш қолдиқларига ва империалистик реакцияга қарши курашда ўткир ва амалий қуроллардан биридир.

ПЛАНЕТАМИЗДА

КПСС XXV СЪЕЗДИГА КАТТА ЭЪТИБОР

◆ ГУАЯКИЛЬ. Бутун прогрессив инсоният КПСС XXV съездини зўр қизиқиш билан кутмоқда, деди Эквадор Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Педро Саад.

Эквадор коммунистларининг раҳбари Совет Иттифоқининг тинчликсевар ташқи сиёсати, КПСС XXIV съезди қабул қилган Тинчлик программасининг амалга оширилиши муҳим аҳамиятга эга эканлигини айтди. Тинчлик учун улуғ курашчи, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг ҳормас-толмас фаолияти шу программанинг муваффақиятли амалга оширилишига ёрдам бермоқда, деб таъкидлади у.

◆ ДЕҲЛИ. Ҳиндистон Бош министри И. Ганди Ҳиндистон—Совет муносабатларига юксак баҳо берди. Совет Иттифоқи, деди Бош министр ҳинди тилида нашр этилувчи «Аж» газетасининг мухбири билан қилган суҳбатда, Ҳиндистоннинг сиёсий йўлини ҳамиша тўла-тўкис қувватлаб келди. СССР билан Ҳиндистон ўртасида тинчлик, дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида тузилган шартнома бизнинг қўшилмаслик сиёсатимизга ва бошқа ҳар қандай мамлакат билан дўстликка тўсқинлик қилмаяпти. СССРнинг бу мададини фақат бизгина олиб тураётганимиз йўқ, деди И. Ганди. (ТАСС).

СОЦИАЛИСТИК ЮГОСЛАВИЯДАН ХАБАРЛАР

ЙЎЛДОШ КОРХОНА

Борский кон-мис эритиш комбинати Югославия металлургиясининг энг йирик корхоналаридан бири ҳисобланади. Бу ерда бир йил мобайнида ишлаб чиқарилаётган электролиз миси 150 минг тоннага етди. Ҳадемай бу корхона ёнида техника кислороди ишлаб чиқарадиган завод биноси ҳам қад кўтаради. Мутахассислар техника-кислородидан технологик жараёнда фойдаланилиши мис эритмалари сифатини анча оширади, энг муҳими Борск комбинати қувватини йилига 23 минг тоннага кўпайтириш имконини беради деб ҳисобламоқдалар.

Шунингдек, янги заводда металлургия ишлаб чиқаришида фойдаланиладиган қимматбаҳо аммиакнинг ўрнини босадиган азот ишлаб чиқариш ҳам йўлга қўйилади.

АВТОМОБИЛЛАР УЧУН ЭҲТИЕТ ҚИСМЛАР

Бу маҳсулотларни Охрида шаҳри яқинида қурилаётган ва шу йили фойдаланишга топширилиши лозим бўлган янги корхона ишлаб чиқаради. Завод маҳсулоти йилига 360 минг шамолга чидамли ойна, 410 минг ўриндиқ, шунингдек Югославияда энг йирик бўлган «Црвена застава» автомобиль заводи автомобилларини жиҳозлаш, маълум миқдорда социалистик мамлакатларга, жумладан Совет Иттифоқига экспорт қилиш кўзда тутилган хавфсизлик тасмаларидир.

ТОҒ ОСТИДАН ЙЎЛ

Техника ва молия масалалари бўйича Югославия — Австрия комиссияси Караванке тоғи остидан ўтадиган туннель лойиҳасини муҳокама қилишга киришди. Маълумки бу Альп тизма тоғлари икки қўшни мамлакатнинг чегарасига жойлашган. Тоғли йўлакнинг узунлиги 7,5 километр, кенглиги эса деярли 10 метр келади. Икки томонлама қатновга мўлжалланган янги ер ости магистрали Югославия ва Австрия ўртасидаги йўлни анча қисқартиради.

ҚАДИМИЙ ТЕАТРДА САНЪАТ БАЙРАМИ

Адриатика денгизи қирғоғидаги порт шаҳар — Пула Югославиянинг энг оммавий туристик марказларидан бири. У тарихий аҳамиятга эга бўлган жойлари билан ниҳоятда машҳурдир. Биринчи асрда қурилган Рим амфитеатри ана шулар жумласига киради. Опера ва балет жаҳон фестивали худди ана шу ерда бўлиб ўтади. Унинг тантанали очилиши 1976 йилнинг август ойига мўлжалланган. Санъат байрамида жаҳондаги энг яхши музикали театрларнинг пешқадам солистлари иштирок этади. Қадимий амфитеатр саҳнасида янги саҳна асарлари билан бирга классик асарларнинг олтин фондига киритилган спектакллар ҳам намойиш этилади.

(ТАНЮГ—АПН).

ПОРТУГАЛИЯНИНГ ҚУРУҚЛИКДАГИ ҚЎШИНЛАРИ ҚАЙТА ТУЗИЛАДИ

ЛИССАБОН, 26 январь. (ТАСС). Португалиянинг қуруқликдаги кучлари бош штабининг бошлиғи генерал Рамалью Эанеш яқинда армия қайта тузилади, деб эълон қилди.

У «Нуқул ўзининг тор доирадаги партиявий манфаатларига ўралиб қолган унсурлар» қуруқликдаги кучлар сафидан четлаштирилади, деб огоҳлантирди.

Қайта тузиладиган қуруқликдаги кучлар икки асосий қисмдан: оператив корпус ва территориал корпусдан иборат бўлади. Оператив корпусга мамлакатни ташқи агрессиядан мудофаа қилишни таъминлаш вазифаси юклатилади. Территориал корпусга эса ҳарбий хизматчиларнинг асосий қисмини ҳарбий жиҳатдан тайёрлаш, миллий экономикани ривожлантиришда қатнашиш, шунингдек «ички хавфсизликни» таъминлаш вазифаси юклатилади.

Қуруқликдаги қўшинлар қайта тузилганидан кейин у тахминан 26 минг кишидан иборат бўлади, яъни ҳозиргисига нисбатан деярли 40 процент қисқартирилади.

ЕР ТАҚСИМЛАБ БЕРИЛМОҚДА

ҚОБУЛ, 26 январь. (ТАСС). Афғонистон Республикасининг раҳбарлари олиб бораётган аграр сиёсатга мувофиқ мамлакатда давлат ерлари ерсиз ва кам ерли деҳқонларга тақсимлаб берилмоқда. Боғлон вилоятида яна 61 оила Келагай ирригация комплекси районида давлат ерларини олди. Бу ерда 290 оилага 2030 жериб (бир жериб 0,2 гектарга баравар) ер тақсимлаб берилди.

Афғонистонда республика тузуми ўрнатилганидан бери ҳаммаси бўлиб 7 мингдан кўпроқ деҳқон оиласи ер олди.

«ЗГОДА»НИНГ УЧ КАСБИ

«Згода» — Свентохловицедаги техник машина ускуналар заводи халқ хўжалигининг ғоят муҳим уч тармоқлари — кемасозлик, кўмир саноати ва қурилиш учун машиналар ишлаб чиқаради. Заводнинг бутун 137 йиллик тарихида ишлаб чиқариш ва меҳнат унумдорлиги ҳеч қачон шунчалик тез ўсмаган эди. Ўтган йили «Згода» кема двигателларини 1974 йилдагига нисбатан 30 процент кўпроқ ишлаб чиқарди. Қурилиш индустрияси учун оғир пресслар ишлаб чиқариш ярмидан кўпроқ ўсди. Яқинда, масалан, 7400 тонна босимдаги гидравлик пресснинг монтажи тугалланди. У совет заводларидан бирида ишлайди.

Шуни ҳам айтиш керакки, «Згода»нинг асосий «экспорт» мутахассислиги — ўрта қувватдаги кема двигателларидир. Корхонанинг истиқболи чет эл бозорлари учун чўзиладиган вентиляторлар ва оғир пресслар етказиб беришдан ҳам иборат. Свентохловицега Совет Иттифоқидан, Швециядан, Швейцариядан буюртмалар келмоқда.

Юзеф ЯНИК,
поляк журналисти.
(Интерпресс—АПН).
ВАРШАВА.

ҲИНДИСТОН. Деҳлидаги Баҳодир Шоҳ Зафар Марг кўчаси.
Р. Гладких фотоси.

АНТИКОММУНИЗМНИНГ «ИККИНЧИ ФРОНТИ»

«Коммунист вооруженных сил» номли ҳарбий-сиёсий журнал Пекиннинг жаҳон империалистик реакцияси билан бирлашиб кетганлигини фош қилиб ташлади. Совет Армияси ва Ҳарбий-Денгиз Флоти бош сиёсий бошқармаси нашр этаётган шу журналнинг янги босилиб чиққан иккинчи сонида эълон қилинган мақолада, жумладан, бундай дейилган: Пекиннинг ашаддий антисоветизми, қўшни давлатларнинг территориясини даъво қилаётганлиги, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг кескинликни юмшатишни кучайтириш йўлидаги ғайрат-ҳаракатларига қаршилик қилаётганлиги — маоизмнинг антикоммунизм билан қўшилиб кетганлигини ва аслида янги жаҳон урушининг жарчиси бўлиб майдонга чиқаётганлигини жуда очиқ-равшан кўрсатиб турибди. Империализм энг реакцион кучларининг иттифоқчисига айланган Пекин антикоммунизмнинг ўзига хос «иккинчи фронти» ролини ўйнамоқда.

Маочилар ривожланган капиталистик мамлакатларнинг илмий-техникавий потенциалига таяниб, ўзининг буюк давлатчилик, гегемончилик мақсадларини рўёбга чиқариш учун иқтисодий ва ҳарбий шарт-шароитларни яратиб олишга умид қилмоқда.

Пекин капитал мамлакатларига ўнлаб замонавий корхоналарнинг асбоб-ускуналарини ясаб беришга буюртма топширди, бу корхоналарнинг кўплари ҳарбий маҳсулот ишлаб чиқариши мумкин. Маочиларнинг Советларга қарши ва социализмга қарши қилмишлари учун Ғарб уларга ана шундай ҳақ тўламоқда.

Совет Иттифоқини заифлаштириш ниятида бўлганларнинг, СССРга ва бошқа социализм мамлакатларига қилаётган территория даъволарини қондиришга эришишга уриниш учун гарчи вақтинчалик бўлса ҳам иттифоқчилар қидириб юрганларнинг ҳаммаси Хитойдаги маочиларга катта «умид» боғламоқдалар. Маочи раҳбарларнинг Советларга қарши, буюк давлатчилик йўлини ГФРдаги реваншчи кучлар бажонидил маъқуллаётганлиги бежиз эмас.

Ғарбий Германияда салкам йигирма йилгача ҳокимият тепасида турган ХДС/ХСС ҳукуматлари ошкора реваншчилик йўлини ўтказдилар ва Хитойнинг сиёсатидан фойдаланиб қолишни мўлжаллаб иш тутдилар. ГФРнинг ҳозирги ҳукумати бундай авантюристик сиёсатдан воз кечди.

ХДС/ХСС раҳбарлари эса тарих сабоқларига эътибор қилмай, ҳозирнинг ўзидаёқ Хитойнинг режаларига кўмаклашмоқчи бўлмоқдалар. Ғарбий Германиядаги энг ашаддий реакционер ва канцлер лавозимига умидвор Франц Йозеф Штраус маочиларнинг территориал даъволарини тўла-тўкис қўллаб-қувватламоқда ва Бонн билан Пекиннинг манфаатлари «қисман ва вақтинча мос келиб турибди», маочи раҳбарларнинг СССРга қарши кураши эса реваншчиларнинг позицияларини кучайтиради, деб ҳисобламоқда. Штраус хитойлик «дўстлари»дан фойдаланиб Европа қитъасидаги чегараларни қайтадан ўзгартиришни, уни Германия «масаласини» ҳал этиш, яъни Германиянинг 1937 йилги чегараларини қайта тиклаш манфаатларига бўйсундиришни истарди.

Пекин капиталистик дунёдаги энг реакцион арбобларнинг саждагоҳи бўлиб қолди. ХДС/ХСС раиси Коль Хитой пойтахтида «бениҳоя иззат-икром»га сазовор бўлди. Хитой раҳбарлари бултур Штраусни бундан ҳам зўр дабдаба билан кутиб олдилар. Шуниси диққатга сазоворки, Ғарбий Германиядаги ўта ўнгларнинг раҳбари маочиларнинг ҳарбий концепциялари билан таништирилди, унга «уруш бўлиб қолган тақдирда «ишлатиш» учун қурилган мудофаа иншоотлари кўрсатилди, у қўшинларни бориб кўрди. «Унзере цайт» газетасининг хабар қилишича, Штраус билан Хитой раҳбарлари ўртасида маочилар хитойини қуроллантиришда Ғарбий Германиянинг ҳарбий-саноат концернларининг иштироки тўғрисида гаплашиб олинди.

Пекинлик раҳбарлар урушдан кейин Европада вужудга келган чегараларни танимаслик йўли билан ГФР реваншчиларининг беҳуда умидларига далда бермоқдалар. Ўз навбатида Ғарбий Германиянинг неонацистлар қўлидаги матбуоти Хитойнинг Совет Иттифоқидаги катта территорияларга «ҳақи» борлигини асослашга уриниб, пекинлик сиёсатчиларни совет территорияларини куч ишлатиб босиб олишга гиж-гижламоқда.

ХХРнинг ядро потенциали ўсаётганлиги ҳар хил турдаги реваншчиларда энди маочилар хитойи иштирок этадиган ва НАТО билан боғлиқ бўлган янги ҳарбий-сиёсий иттифоқлар тузиш мумкин деган хом ҳаёлларни вужудга келтирмоқда.

Пекинлик раҳбарлар жаҳон коммунистик ҳаракатини парчалаб ташлаш ва унда маочилик оқимини вужудга келтириш ниятларига ета олмадилар. Уларнинг социалистик ҳамдўстликни пароканда қилиш йўлидаги уринишлари ҳам барбод бўлди. Уларнинг кескинликни юмшатишга қарши жон-жаҳди билан қилган ҳаракати ҳам пучга чиқди. Аммо маоизм халқларнинг тинчлиги ва хавфсизлиги ишига реал хавф солиб турибди. Маоизм СССРга ва социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатларга қарши, жаҳон коммунистик ҳаракатига қарши, халқаро кескинликни юмшатиш жараёнини барбод қилиш учун олиб бораётган кураши билан аслида империализмнинг иттифоқчиси, агрессив империалистик блокларнинг гумаштаси бўлиб қолди. (ТАСС).

Редактор М. ҚОРИЕВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

Ғаройиб самовар

Одам бўйи келадиган нақ юз килограммли бу самоварга 250 литр сув сиғади. Унинг тарихи жуда қизиқ. Самовар Тулада ишланган. Ярим асрдан буён Урта Осиёда «яшайди». Ҳозир у Тошкент область, Янгийўл районидаги Х Турсунқулов номли колхоз музейида фахрли экспонат саналади.

Тула усталари уни 1922 йилда тайёрлаб, Бутуниттифоқ оқсоқоли М. И. Калининга совға қилишган эди. Михаил Иванович эса самоварни Красная Пресня ишчиларига туҳфа қилди. Ишчилар самоварни Урта Осиёда илк бор ўтказилган саноат кўргазмасига олиб келишди. 1923 йил. Туланинг бу мис ажойиботини кўргани Бухорога деҳқонлар гуруҳ-гуруҳ бўлиб келишарди. Улар бунақа самовардан умрларида биринчи марта шундай мазали чой ичаётганликларини гапиришарди. Москваликлар ўзбекистонлик қардошларига самоварни эсдалик қилиб қолдиришди.

Турсунқулов номли колхоз машҳур хўжалик бўлиб, бу ерга жуда кўп мамлакатлардан меҳмонлар келишади. Улар улкан самоварни кўриб, ҳайратга тушишади. Шуниси диққатга сазоворки, самовар алоҳида махсус қотишмадан тайёрланган бўлиб, суви неча ўн соатлаб қайноқ туради.

Сохта аристократлар

Яқинда Парижда француз аристократларининг ўзига хос «энциклопедияси» босилиб чиқди. Китоб тарқатилмасданоқ жанжалга сабаб бўлди.

Гап шундаки, бу китобда 4.057 «ҳақиқий аристократ» оиласининг номлари келтирилган. Холбуки, Парижнинг телефон китобида граф, барон, маркиз, виконт ва бошқа казо-казо оилалардан 24 мингтасининг исми-шарифи келтирилган. Демак, камида йигирма минг оила «сохта аристократ» бўлиб чиқади. Жанжалнинг боиси ҳам шунда.

Кулги шайдоси

Замонамизда коллекциячиларнинг эътиборини жалб эта олмайдиган бирон нарсанинг номини айтиш қийин. Коллекциячилар қулф ва самовар, соат ва откритка, авторучка ва зажигалка, сигарета қутиси ва тугма йиғишади... Ленин киевлик А. И. Муха тўплаган коллекция жуда ҳам ғалати. У ҳамма замонлар ва халқларнинг музикаси ва машшоқлари тўғрисидаги кулгили ва қизиқтирарли воқеаларни, латифаларни, лофлар, карикатура ва ҳазил-мутойибаларни йиғадиган киши. Унинг коллекциясида эски рус ва чет эл газеталари, журналларида, совет матбуоти ва чет эл матбуотида босилган материаллар, СССРда ва чет элларда чиқувчи махсус тўплам ва антологиялардан олинган материаллар бор. Хушонханда расмларни эса, Польша ва Чехословакия, Англия ва Дания, ГДР ва Совет Иттифоқининг рассомлари чизган. Фольклор — музика тўғрисидаги мақол ва маталлар ҳам кўп.

Коллекциячи шуларнинг ҳаммасини йиғиб, «Кувноқ камертон» деган китобга ҳам тўплаган. Бу китоб Киевда 140 минг нусҳада босилиб чиқди.

Реклама ВА ЭЪЛОНЛАР

Телевидение

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 10.00 — МОСКВА. 15.55 — **«Фавқулодда топшириқ»** (бадиий фильм). 17.45 — ТОШКЕНТ. 17.50 — Мультфильм. 18.10 — «Камалак» программаси. 18.40 — **«Ахборот».** 18.55 — «Иқбол» программаси. 19.15 — Миллионлар ленинча университети. 19.30 — Ўн минут музика. 19.40 — **«Ахборот».** 20.00 — «Съездан—съездгача. Совет Арманистони» (Москва). 22.00 — **«Вақт».** 22.30 — Телефестиваль. **ИККИНЧИ ПРОГРАММА.** 16.45 — ТОШКЕНТ. 17.45 — МОСКВА. 21.15 — **«Уйимга ташриф буюр»** (бадиий фильм). 23.35 — Минифутбол бўйича халқаро турнир. **УЧИНЧИ ПРОГРАММА.** 18.55 — ТОШКЕНТ. 20.00 — Янгиликлар. 20.15 — Ўқув кўрсатуви. 21.10 — **«Дала гули»** (телевизион бадиий фильм).

Театр

ҲАМЗА НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/I да **Кўк эшик ортидаги аёл,** 29/I да **Парвона.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/I да **Кўнгли ёш қариялар,** 29/I да **Туркман қизи.**

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 29/I да **Беш кунлик куёв** (18.00).

Кино

Муҳаббат — «ЎЗБЕКИСТОН» (10.00, 12.00, 14.00, 16.00 18.00, 20.00).

Афоня — «ДРУЖБА», «ҚОЗОҒИСТОН» (тоқ соатларда), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00), «НУКУС», (11.00, 13.00, 15.00, 17.00 19.00, 20.45), «ВОСТОК» (10.00, 12.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00, 21.00).

Мария учун олмослар — НАВОИЙ номли, «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (20.00, 21.30), «ҚОЗОҒИСТОН», «БИЛИМЛАР УЙИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (жуфт соатларда), «ЧАЙКА» (12.00, 21.45).

Дельфин куни — «ЧАЙКА» (14.00, 16.00, 18.00, 20.00).

●

ТОШКЕНТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ИНСТИТУТИ вакант вазифаларга

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

кафедра мудирлари: эҳтимоллик назарияси ва ҳисоблаш математикаси, бухгалтерия ҳисоби ва қишлоқ хўжалигида хўжалик фаолиятини анализ қилиш;

кафедра доцентлари: бошқариш ва меҳнатни илмий ташкил қилиш;

кафедра катта ўқитувчилари: олий математика, ҳисоблаш машиналари ва программалаштириш;

кафедра доцентлари ёки катта ўқитувчилари ёки ассистентлари: фалсафа, ҳисоб ва молия мутахассисликлари, сиёсий иқтисоди, халқ хўжалиги тарихи, иқтисодий информацияни механизациялаштириб ишлашни ташкил этиш (I ўрин — АСУ ва ЭВМни математик таъминлаш системаси мутахассислиги бўйича), халқ хўжалиги тармоқларида иқтисодий информацияларни машинада ишлаш (2), бухгалтерия ҳисоби («саноатда ҳисоб» мутахассислиги бўйича), халқ хўжалигини планлаштириш, меҳнатни илмий ташкил қилиш ва бошқариш, савдо иқтисоди («саноат моллари товаршунослиги» мутахассислиги бўйича), иқтисодий кибернетика («корхоналар ва тармоқларни планлаштиришнинг математика методлари» мутахассислиги бўйича), қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши (қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини механизациялаштириш ва электрлаштириш» мутахассислиги бўйича), жисмоний тарбия (енгил атлетика, баскетбол, волейбол мутахассисликлари бўйича).

КОНКУРС МУДДАТИ — 21 февралгача.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Олмазор кўчаси, 183 «а»-уй.

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОН!

Обуначиларга газета етказиб беришни янада яхшилаш мақсадида сизга мурожаат қилиб, 1975 йил тахминан газетанинг қанча номерлари ўз вақтида, қанчаси иккинчи куни етказилганлигини маълум қилишингизни сўраймиз. Сизга хизмат қилаётган алоқа бўлимининг индекси кўрсатилган ҳолда ўз жавобингизни қуйидаги адресга ёзиб юборишингизни сўраймиз: **700.000, Тошкент ГСП, Ленин проспекти 41.**

Ўзбекистон КП Марказий Комитети нашриётининг матбуот тарқатиш бўлими.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.000 ГСП Тошкент, ЛЕНИН проспекти № 41 * ТЕЛЕФОНЛАР
Коммутатор — 330249 дан 330258 гача
Эълонлар — 338142.
Р. 03170. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583. В. — 22.